

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΓΡΟΤΡΟΦΙΜΩΝ

Μεταπτυχιακή Διατριβή

*Αναβάθμιση των Γεωργικών Ασφαλίσεων στην Ελλάδα.
Εκσυγχρονισμός του Τρόπου Οργάνωσης και Λειτουργίας
του Εκτιμητικού Έργου*

Βασιλική Τσιώκου

Επιβλέπων Καθηγητής
Φοίβος Αναστασιάδης

Ιούνιος 2016

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΓΡΟΤΡΟΦΙΜΩΝ

Μεταπτυχιακή Διατριβή

***Αναβάθμιση των Γεωργικών Ασφαλίσεων στην Ελλάδα.
Εκσυγχρονισμός του Τρόπου Οργάνωσης και Λειτουργίας
του Εκτιμητικού Έργου***

**Επιβλέπων Καθηγητής
Φοίβος Αναστασιάδης**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Αγροτροφίμων από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ιούνιος 2016

Στα αγοράκια μου

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής είναι η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Οργανισμού των Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.) και ειδικότερα η απλοποίηση και επίσπευση του παρεχόμενου εκτιμητικού έργου μέσω της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας και καινοτόμων πρακτικών. Συγκεκριμένα αποτυπώνεται η κατάσταση που επικρατεί στον Οργανισμό αναφορικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του εκτιμητικού έργου φυτικής παραγωγής, τις νέες τεχνολογίες και πρακτικές που μπορούν να αναπτυχθούν και ενταχθούν και τέλος τη δημιουργία μιας ηλεκτρονικής ενημερωτικής σελίδας για τις καλλιέργειες (ΗΛΣΕΚ) η οποία θα αποτελέσει το εφαλτήριο για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του.

Διενεργήθηκε σχετική έρευνα, μέσω δύο ερωτηματολογίων για να διαγνωστούν οι παράγοντες και ο βαθμός δεκτικότητας των γεωπόνων υπαλλήλων του ΕΛΓΑ, καθώς και των ασφαλισμένων αγροτών στην εισαγωγή και χρήση ΤΠΕ και σύγχρονων πρακτικών στη διεκπεραίωση του εκτιμητικού έργου. Χρησιμοποιήθηκε ως μεθοδολογικό εργαλείο της έρευνας αυτής η μελέτη περίπτωσης (case study), ενώ διαπιστώθηκε κενό στη βιβλιογραφία κατά την τεκμηρίωση των ευρημάτων και ερωτημάτων της διατριβής, σχετικά με τις ελληνικές γεωργικές ασφαλίσεις και την οργάνωση των προσφερόμενων υπηρεσιών τους. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων της έρευνας έγινε μέσω της επιλογής Crosstabs του στατιστικού λογισμικού πακέτου SPSS (version 17.0).

Τα αποτελέσματα συμπυκνώνονται από τη μία πλευρά στην πλήρη δυσαρέσκεια των αγροτών στις παρεχόμενες υπηρεσίες του Οργανισμού και της συστολής ενός μικρού μέρους γεωπόνων να εκλάβουν θετικά την όλη πρωτοβουλία. Από την άλλη, η πλειοψηφία και των δύο υπό διερεύνηση ομάδων επέδειξε θετική διάθεση στην ηλεκτρονική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό του συστήματος των γεωργικών ασφαλίσεων και στη συμβολή της ΗΛΣΕΚ για την προαγωγή της διαφάνειας, αξιοπιστίας και αποτελεσματικότητας του ΕΛΓΑ.

Summary

The aim of this dissertation is the improvement of the ELGA' services (Hellenic Organization of the Agriculture Insurances) and especially the simplification and shorten of the assessment work process by digital technology and innovated practices. In particular the state of art of Organization was registered regarding the operation and planning of the assessment work of the plant production, the new technologies and practices that can be developed and inserted into and finally the conduction of an electronic platform on crops (EPC) that will be the starting point of its sufficient operation.

A research was conducted through two questionnaires in order to determine the factors and the acceptance degree of the agronomists of ELGA as well the insurance farmers into the introduction and utilization of ITE and modern practices on the assessment work. In the framework of the dissertation the case study was used as methological tool and it was found in literature the lack of any reference regarding the agricultural insurance systems and the planning of the suppling services. The statistical analysis of the questionnaire's results was based on the SPSS package (v. 17.0).

The main results are outlined on the fully displeasured of the framers on the ELGA's supplying services and the refusal of a small part of the agronomists to take positively the whole initiative. On the other hand both target groups (farmers & agronomists) majorities displayed positive stand on the electronic improvement and modernization of the agricultural insurances systems as well as the EPC contribution lead to promotion of transparency, reliability and sufficiency of ELGA.

Ευχαριστίες

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στο σύζυγό μου, στους γιούς μου καθώς και στους γονείς μου για τη βοήθεια και συμπαράσταση.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον επιβλέποντα Δρ. Φοίβο Αναστασιάδη για τις πολύτιμες συμβουλές του.

Ευχαριστώ πολύ την Άννα Νικολαΐδου για την πολύτιμη βοήθεια στη στατιστική ανάλυση των δεδομένων, τη Μαρία Νομικού και τον Κώστα Παπάρα για την ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση των ερωτηματολογίων σε συλλογικούς φορείς αγροτών καθώς και την Ελληνική Γεωργία για την κοινοποίηση του ερωτηματολογίου των αγροτών στο site της.

Τέλος, ευχαριστώ πολύ όσους είχαν την καλοσύνη να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1.....	3
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση-Ορισμός-Αποσαφήνιση Εννοιών	3
1.1 Γεωργικές Ασφαλίσεις.....	3
1.1.1 Η Ελληνική Γεωργία	6
1.2 Συστήματα Γεωργικής Ασφάλισης.....	8
1.2.1 Η Γεωργική Ασφάλιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση	8
1.2.2 Η Γεωργική Ασφάλιση στις ΗΠΑ	11
1.2.3 Η Γεωργική Ασφάλιση στον Καναδά.....	12
1.2.4 Σύγκριση – Αξιολόγηση Συστημάτων.....	12
Κεφάλαιο 2.....	14
Διαχείριση Κινδύνων στη Γεωργία.....	14
2.1 Η Έννοια του Κινδύνου στη Γεωργία	14
2.1.1 Βασικά Εργαλεία Διαχείρισης Κινδύνου	16
2.1.2 Ασφάλιση	17
2.2 Παρουσίαση του ΕΛ.Γ.Α.	18
2.2.1 Ιστορικό	18
2.2.2 Υφιστάμενη Κατάσταση	19
2.2.3 Ψηφιακή Υποδομή	20
2.2.4 Οργανωτική Δομή	20
2.2.5 Εκτιμητικό Έργο.....	21
Κεφάλαιο 3.....	24
Σύστημα ΗΛΣΕΚ και Ψηφιακή Αναβάθμιση Υπηρεσιών ΕΛ.Γ.Α.....	24
3.1 Χρήση Νέων Τεχνολογιών και Καινοτομίας.....	24
3.2 Ανάγκη Εκσυγχρονισμού.....	26
3.2.1 Εισαγωγή Συστήματος ΗΛΣΕΚ.....	29
3.2.2 Περιγραφή Έργου Ψηφιακής Αναβάθμισης	31
3.2.3 Αναμενόμενο Αποτέλεσμα.....	32
4.1 Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας.....	33
4.2 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	33
4.3 Τεκμηρίωση της Επιλογής της Προτεινόμενης Μεθοδολογίας.....	34
4.4 Ανάλυση των Βασικών Βημάτων της Μεθοδολογίας	35
4.4.1 Επιλογή Δείγματος	36

4.4.2 Παρουσίαση και Τεκμηρίωση Εργαλείων Συλλογής Δεδομένων	37
4.5 Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων.....	39
Κεφάλαιο 5.....	41
Αποτελέσματα.....	41
5.1 Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία του Δείγματος των Γεωπόνων	41
5.2 Στάση των γεωπόνων απέναντι στις νέες τεχνολογίες και στην ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α.....	44
5.3 Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία του Δείγματος των Αγροτών.....	52
5.4 Στάση των αγροτών απέναντι στις νέες τεχνολογίες και στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α.....	54
5.5 Συζήτηση	60
Κεφάλαιο 6.....	64
Συμπεράσματα.....	64
Παράρτημα Α	66
Ερωτηματολόγια	66
Α.1 Ερωτηματολόγιο 1	66
Α.2 Ερωτηματολόγιο 2	75
Παράρτημα Β	82
Βιβλιογραφία	82

Εισαγωγή

Οι ελληνικές γεωργικές ασφαλίσεις, οι οποίες άμεσα αλλά και έμμεσα ασκούν αλληλεπίδραση στο σύνολο της οικονομίας, καλούνται να αντιμετωπίσουν σαφείς προκλήσεις: από τη μία πλευρά την οικονομική ύφεση των τελευταίων χρόνων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία και από την άλλη την αυστηροποίηση των κανόνων λειτουργίας βάσει της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην εποχή της οικονομικής κρίσης και των εξαιρετικά περιορισμένων δημόσιων πόρων, η χρήση νέων τεχνολογιών αποτελεί το χέρι βοήθειας του δημόσιου τομέα ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερος μέσω της παροχής καινοτόμων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη δημόσια διοίκηση, σε συνδυασμό με οργανωτικές αλλαγές και νέες δεξιότητες του προσωπικού έχει ως στόχο τη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών και των δημοκρατικών διαδικασιών και την ενδυνάμωση της υποστήριξης των δημόσιων πολιτικών (Torres et al, 2005).

Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής είναι να αποτυπώσει την κατάσταση που επικρατεί στον Οργανισμό των Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.) αναφορικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του εκτιμητικού έργου φυτικής παραγωγής, τις νέες τεχνολογίες που μπορούν να αναπτυχθούν και ενταχθούν, την αναβάθμισή του με τη δημιουργία μιας ηλεκτρονικής ενημερωτικής σελίδας για τις καλλιέργειες (ΗΛΣΕΚ) η οποία και θα αποτελέσει το εφαλτήριο για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του.

Η ανάπτυξη των μέσων πληροφόρησης και επικοινωνίας προσφέρει ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων εξέλιξης στον Οργανισμό. Η αλλαγή του status των εκτιμήσεων από παραδοσιακή (συμβατική) σε σύγχρονη και ο εφοδιασμός με τον κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό (Η/Υ, GPS, κοκ) θα χαράξει πορεία για να δρα έγκαιρα και αδιάβλητα, συνδράμοντας με αυτό τον τρόπο στην υψηλότερη απόδοση παροχής υπηρεσιών. Με τη δημιουργία της ΗΛΣΕΚ δίνεται η δυνατότητα τοποθέτησης του ΕΛ.Γ.Α. στην καινούργια ηλεκτρονική πραγματικότητα, παρεμβαίνοντας ευεργετικά σε όλα τα επιμέρους στάδια και ιδιαίτερα στη διαχείριση του εκτιμητικού έργου.

Στην παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή επιχειρήθηκε χαρτογράφηση της υφιστάμενης κατάστασης των γεωργικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα, Ευρώπη, ΗΠΑ και Καναδά καθώς επίσης και προσπάθεια ανάλυσης του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας του εκτιμητικού έργου του ΕΛ.Γ.Α. Με στόχο την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και καινοτόμων πρακτικών μελετήθηκε η προώθηση ψηφιακών εφαρμογών στο εκτιμητικό και η δημιουργία της ΗΛΣΕΚ. Έγινε σχετική ανάλυση της έννοιας και χρησιμότητάς τους καθώς επίσης και των οφελών τους.

Διενεργήθηκε σχετική έρευνα που είχε ως στόχο μέσα από τη χρήση ΤΠΕ να διαγνωστούν οι παράγοντες καθώς και ο βαθμός δεκτικότητας των γεωπόνων υπαλλήλων αλλά και των αγροτών στα σύγχρονα δεδομένα. Μέσα από την έρευνα καταγράφονται οι ανάγκες, το ενδιαφέρον και η ανταπόκριση των δύο επαγγελματικών ομάδων στην επιτυχία του εγχειρήματος του εκσυγχρονισμού του Οργανισμού. Επιπλέον μέσα από τη χρήση ερωτηματολογίων επιχειρείται να διασαφηνιστεί πως με τη μεθοδολογία αυτή θα μπορούσε ο ΕΛ.Γ.Α. να αναβαθμίσει το κύρος του και να μετεξελιχθεί σε έναν πρότυπο ηλεκτρονικό Οργανισμό.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση των γεωργικών ασφαλίσεων. Επίσης γίνεται μια παρουσίαση για το πώς λειτουργεί η γεωργική ασφάλιση στην Ευρώπη, ΗΠΑ και Καναδά. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά για τη διαχείριση των κινδύνων στη γεωργία, πραγματοποιείται ιστορική αναδρομή του ΕΛ.Γ.Α. και παρουσίαση του εκτιμητικού έργου. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά για τη χρήση νέων τεχνολογιών στο εκτιμητικό έργο καθώς και την εισαγωγή καινοτόμων πρακτικών μέσω της ΗΛΣΕΚ. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η μεθοδολογία που επιλέχθηκε για τη διεκπεραίωση της συγκεκριμένης έρευνας. Στο πέμπτο κεφάλαιο καταγράφονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων και διατυπώνεται η σχετική συζήτηση. Τέλος στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις.

Κεφάλαιο 1

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση- Ορισμός-Αποσαφήνιση Εννοιών

1.1 Γεωργικές Ασφαλίσεις

Είναι πραγματικότητα ότι διανύουμε μία εποχή απρόσμενων εξελίξεων σε πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, τεχνολογικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Η πρωτόγνωρη δημιουργούμενη αβεβαιότητα επηρεάζει όλους τους τομείς και πολύ περισσότερο τον αγροτικό, αυξάνοντας δραματικά τόσο τον αριθμό των κινδύνων που απειλούν την αγροτική εκμετάλλευση όσο και το μέγεθος των σχετικών επιπτώσεων.

Η παγκόσμια παραγωγή τροφίμων πρέπει να διπλασιαστεί μέχρι το 2050 ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που θα προκύψουν από την αύξηση του πληθυσμού και την αυξημένη κατανάλωση ζωικών προϊόντων από τους πλουσιότερους καταναλωτές – αλλά και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής όπως της απώλειας της βιοποικιλότητας, της υποβάθμισης της ποιότητας του εδάφους και του νερού (Γεν. Δ/ση Γεωργίας, 2014).

Το θέμα της ασφάλισης της γεωργικής παραγωγής ήταν πάντα σημαντικό και ιδιαίτερα σε χώρες με μεγάλο αγροτικό τομέα όπου οι οικονομικοί και αναπτυξιακοί παράμετροι αυτού (όπως το ποσοστό στο ΑΕΠ, ο ενεργός απασχολούμενος πληθυσμός, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, κοκ) αποτελούν σημαντικούς δείκτες αξιολόγησης μίας πολυεθνικής εσωτερικής αγοράς ή μίας χώρας. Επιπλέον ο αγροτικός τομέας είναι ένας τομέας με ιδιαιτερότητα γιατί το προϊόν που παράγει είναι προϊόν υψηλού κινδύνου και μεγάλης αβεβαιότητας.

Η ασφάλιση γεωργικών προϊόντων στην πραγματικότητα είναι ασφάλιση εισοδήματος των αγροτών, η οποία έχει δύο μορφές. Η ασφάλιση απέναντι από τους κινδύνους διακύμανσης των τιμών στην αγορά είναι το ένα σκέλος που δεν είναι αναπτυγμένο στην Ευρώπη και κυρίως σε χώρες που έχουν πολύ μεγάλο καταμερισμό της επιφάνειας στον αγροτικό τομέα, και το άλλο σκέλος που έχει αναπτυχθεί σε άλλες χώρες και κυρίως στις ΗΠΑ είναι η ασφάλιση για καταστροφές και θεομηνίες (Τατάγιας, 2003).

Σκοπός της ασφάλισης είναι η ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, αλλά και η διευκόλυνση των μεταφορών και εξαγωγών της αγροτικής παραγωγής, καθώς και η μείωση της ετήσιας μεταβλητότητας του εισοδήματος των αγροτών, γεγονός που δυσχεραίνει την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα (Γεωργιάδης, 2003).

Τα γεωργοασφαλιστικά συστήματα παρουσιάζουν μια ιδιομορφία σε σχέση με τα άλλα κοινωνικο-οικονομικά συστήματα, εξαιτίας των ειδικών χαρακτηριστικών της οργάνωσής τους, αλλά και της ιδιαίτερης φύσης των γεωργικών προϊόντων. Απώτερος σκοπός των γεωργικών ασφαλίσεων αποτελεί η συμβολή τους στη διασφάλιση και βελτίωση του επιπέδου ευημερίας και ποιότητας ζωής του αγροτικού πληθυσμού. Η ευημερία της αγροτικής κοινωνίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και ποσότητα των υπηρεσιών ασφάλισης της γεωργικής παραγωγής, αλλά και το βαθμό στον οποίο οι υπηρεσίες αυτές είναι διαθέσιμες.

Η ασφάλιση της αγροτικής παραγωγής είναι ένα θέμα το οποίο προβληματίζει διεθνώς, χωρίς όμως να έχει διαμορφωθεί έως σήμερα μια κοινή πολιτική γεωργικών ασφαλίσεων και αποζημιώσεων. Εξάλλου δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι παγκοσμίως υπάρχουν φορείς που προσπαθούν να καλύψουν αυτούς τους υψηλούς κινδύνους μέσα από διάφορα συστήματα, τόσο πολύ διαφορετικά μεταξύ τους που δίνουν την εντύπωση ότι υπάρχουν διαφορετικές παράμετροι στην αντιμετώπιση του ίδιου θέματος, όπως είναι η ασφάλιση της αγροτικής παραγωγής.

Στην Ευρώπη η ισπανική, αυστριακή και η γαλλική εμπειρία (στα γεωργοασφαλιστικά συστήματα) χαρακτηρίζεται από δυναμισμό και προοπτικές, σημεία αναφοράς για να χρησιμοποιηθούν στην ανάπτυξη μιας κοινής ευρωπαϊκής γεωργοασφαλιστικής πολιτικής (Volanen, 1999).

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν γίνει ελάχιστες ενέργειες προς την κατεύθυνση της θεσμοθέτησης μηχανισμών για την αντιμετώπιση των συνεπειών στη γεωργία, που προκύπτουν από την επέλευση φυσικών κινδύνων. Δεν υπάρχει, για παράδειγμα, ένα Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Μέσο για τη συγχρηματοδότηση της ασφάλισης των πολλών φυσικών κινδύνων που απειλούν τον γεωργικό τομέα (Δρυς, 2003).

Η αγροτική δραστηριότητα βρίσκεται πάντα, αλλά ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, υπό την επήρεια δύο σημαντικών μεταβλητών, της Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ, ΠΟΕ) και των κλιματικών αλλαγών. Στην Ευρώπη τα γεωργοασφαλιστικά συστήματα διέπονται από ποικιλότητα και ετερογένεια ως προς τη δομή και λειτουργία τους, και βέβαια είναι λογικό να διαφέρουν, διότι τόσο η φύση της αγροτικής δραστηριότητας όσο και η ένταση και η συχνότητα των κλιματικών αλλαγών διαφέρει σημαντικά στις διάφορες περιοχές της Ευρώπης και ιδιαίτερα μεταξύ Βορρά και Νότου (Τσόγκας, 2003).

Το ευρύτερο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων στον πρωτογενή τομέα αναφέρεται στην ενεργητική προστασία της αγροτικής παραγωγής, του φυτικού, αλιευτικού, υδατοκαλλιεργητικού και παγίου κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Η ιδιωτική ασφάλιση αυτών των ζημιογόνων ενδεχομένων παρουσιάζει δυσκολίες λόγω των γνωστών προβλημάτων αντεπιλογής, ηθικού κινδύνου και υψηλών διαχειριστικών δαπανών. Η παραδοσιακή λύση της κρατικής ασφάλισης δεν μπορεί να ξεπεράσει τα παραπάνω προβλήματα, αλλά κοινωνικοποιεί τις ζημιές. Απόδειξη αποτελεί το γεγονός ότι, κανένα κρατικό πρόγραμμα ασφάλισης διεθνώς δεν έχει καταφέρει να καλύψει το άθροισμα των αποζημιώσεων και των λειτουργικών δαπανών με τα εισπραχθέντα ασφάλιστρα (Skees, 2003).

Για την Ελλάδα, το θεσμικό πλαίσιο του πρόσφατου Νόμου 3877/2010 θέτει τις βάσεις για τη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος συνεργασίας, ανάμεσα στην ιδιωτική ασφαλιστική αγορά και τον ΕΛ.Γ.Α. Η ανάμιξη των ασφαλιστικών εταιρειών θα βελτιώσει τη γκάμα των ασφαλιστικών καλύψεων και θα συμβάλει στη σημαντική επέκταση της ασφαλιστικής κάλυψης της αγροτικής οικονομίας (Νεκτάριος, 2014).

Ένα καλά οργανωμένο και αναπτυγμένο σύστημα γεωργικών ασφαλίσεων πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα του αγροτικού τομέα, παρέχοντας αξιόπιστη και αποδοτική

υποστήριξη. Ιδιαίτερα σήμερα, που οι ανάγκες της αγροτικής κοινότητας σε πληροφόρηση είναι μεγάλες και η έγκυρη και έγκαιρη αποζημίωση συμβάλλει καταλυτικά στην οικονομική στήριξη του αγροτικού πληθυσμού κάθε χώρας, ο ρόλος του γεωργοασφαλιστικού φορέα αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Κάθε φορέας γεωργικών ασφαλίσεων οφείλει να διέπεται από σωστή διαχείριση και χρησιμοποίηση όλων των πόρων του, υλικοί, ανθρώπινοι και οικονομικοί. Ο σωστός συνδυασμός όλων των πόρων σε έναν οργανισμό οδηγεί στο να επιτευχθεί ένας σχεδιασμός της δομής ο οποίος θα επιφέρει πρωτίστως την αξιολόγηση των δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας του οργανισμού και μετέπειτα να συμβάλλει στην ανάπτυξή του (Bennett, 2001). Σύμφωνα με τον Κανελλόπουλο (2002) υπάρχει αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στην επίτευξη των στόχων ενός οργανισμού με το πόσο αποτελεσματικά εργάζεται το τμήμα προσωπικού του οργανισμού. Ο σωστός προγραμματισμός της διοίκησης του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί το βασικό πυλώνα ενός οργανισμού να φέρει με αποτελεσματικότητα εις πέρας την αποστολή του. Επομένως η επιτυχία ενός οργανισμού βασίζεται εξ ολοκλήρου στον παράγοντα άνθρωπο, ανεξάρτητα από το αν αυτός διοικεί ή διοικείται.

Ο ΕΛ.Γ.Α. αποτελεί από μόνος του έναν οργανισμό όπου η ατομική προσπάθεια είναι εξίσου σημαντική με τη συλλογική και η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού που τον απαρτίζει έχει το ρόλο του συσπειρωτή αυτών των προσπαθειών. Το κράτος έχει την υποχρέωση και την οφειλή να παρέχει κάθε δυνατή στήριξη σε πληθείρες αγροτικές εκμεταλλεύσεις και ιδιαίτερα όπου καταστρέφονται προϊόντα σύμβολα για την αγροτική ανάπτυξη της χώρας. Η γεωργική ασφάλιση αποτελεί σημαντικό συστατικό της διαχείρισης των αγροτικών κινδύνων η οποία όταν συνδυαστεί με τη σωστή τεχνική διαχείρισης ενισχύει την ασφάλεια της παραγωγής και την ευημερία της αγροτικής κοινωνίας. Ο ρόλος του ΕΛ.Γ.Α. στη σημερινή εποχή δεν πρέπει να παραμείνει παροχέας μόνο αποζημιώσεων αλλά να συμβάλλει στο σχεδιασμό της αγροτικής πολιτικής της χώρας.

1.1.1 Η Ελληνική Γεωργία

Η ιδιομορφία των χωρών του Ευρωπαϊκού Νότου και ειδικότερα της χώρας μας είναι η μεγάλη ποικιλία καλλιεργειών καθώς και η ποικιλία σε κλιματολογικά φαινόμενα. Η Ελλάδα έχει συνολική έκταση 131.957 km² και καταλαμβάνει τη νότια κατάληξη της

Βαλκανικής Χερσονήσου. Το 80% της έκτασης βρίσκεται στην ηπειρωτική ενδοχώρα, ενώ το υπόλοιπο 20% κατανέμεται σε περίπου 2.500 νησιά με 15.000 km ακτογραμμή. Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από τον μεσογειακό τύπο εύκρατου κλίματος με ήπιους υγρούς χειμώνες και ζεστά ξηρά καλοκαίρια.

Το 2007 ο αριθμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στο σύνολο της χρησιμοποιήσιμης γεωργικής γης (Utilized Agricultural Land) ήταν 711.200, με μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης τα 5,6 εκτάρια. Βεβαίως, το μεγαλύτερο μέρος των πολύ μικρών σε μέγεθος εκμεταλλεύσεων βρίσκεται κατά κύριο λόγο σε ημιορεινές – ορεινές και χαμηλής παραγωγικότητας περιοχές. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 είναι 22 εκτάρια ανά εκμετάλλευση (Τράπεζα της Ελλάδος, 2011).

Σύμφωνα με μελέτη (GAIA Επιχειρείν, 2015) η οποία λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα μέχρι το τέλος του 2014 στοιχεία, αποδεικνύεται ότι παρά τις αλλαγές των τελευταίων χρόνων, η Ελλάδα παραμένει μια “αγροτική” χώρα, συγκρινόμενη με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης των 28. Η θέση του πρωτογενούς τομέα στην ελληνική οικονομία εξακολουθεί να παραμένει σημαντική: η έκταση των κυρίως αγροτικών περιοχών φτάνει στη χώρα μας στο 82%, όταν στην Ευρώπη των 28 ο μέσος όρος δεν ξεπερνάει το 52%.

Στην Ελλάδα η αγροτική παραγωγή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της οικονομίας. Ο Έλληνας αγρότης καλείται να λειτουργήσει σε νέες οικονομικές συνθήκες οι οποίες επιβάλλουν παραγωγή προϊόντων ανώτερης ποιότητας και υψηλής προστιθέμενης αξίας, με κύριο μέλημα τις μεγαλύτερες αποδόσεις για τον παραγωγό. Σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία δοκιμάζοντας καθημερινά νέες τεχνολογίες και πρακτικές, όλο και περισσότεροι αγρότες προσπαθούν να διασφαλίσουν την παραγωγή τους στηριζόμενοι στην επιστήμη και την καινοτομία, αποστασιοποιούμενοι την προσκόλληση σε παλιές μεθόδους και τεχνικές. Το συγκριτικό πλεονέκτημα της ελληνικής αγροτικής παραγωγής είναι η υψηλή ποιότητα λόγω των ιδιαίτερα ευνοϊκών περιβαλλοντικών συνθηκών.

Η Ε.Ε. υποστηρίζει ότι η χρήση σύγχρονων πληροφοριών, καθώς και εργαλείων διαχείρισης κινδύνου και διάθεσης προϊόντων μπορεί να αυξήσει τη γνώση των

γεωργών και τις δυνατότητες διαπραγμάτευσής τους στο πλαίσιο της τροφικής αλυσίδας (Κοινή Γεωργική Πολιτική, 2013).

Η αύξηση της συχνότητας αλλά και της έντασης των ακραίων καιρικών φαινομένων (χαλάζι, έντονες βροχοπτώσεις, παγετός, καύσωνας) σε κρίσιμες για την παραγωγή χρονικές στιγμές, πλήττουν τους αγρότες και την οικονομία, ενώ τα τελευταία χρόνια το κόστος παραγωγής για τους αγρότες έχει αυξηθεί σημαντικά με αποτέλεσμα μια καταστροφή της παραγωγής να εξουθενώνει οικονομικά τις αγροτικές οικογένειες.

Η γεωργική παραγωγή θεωρείται ως μία επισφαλής παραγωγική διαδικασία όπου ο κίνδυνος (risk) αποτυχίας της δύναται να οφείλεται σε περίπλοκους φυσικούς και οικονομικούς παραμέτρους, όπως και στις παρενέργειες των αποφάσεων των παραγωγών όσον αφορά την παραγωγή και το σχεδιασμό της γεωργικής εκμετάλλευσης. Οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής γεωργίας και κτηνοτροφίας (πολυκαλλιέργεια, μικρός κλήρος, ορεινή και νησιωτικοί όγκοι, το ανάγλυφο του εδάφους, εύρος κλιματικών διακυμάνσεων) καθώς και οι επιλεγμένες πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης, μετά τη μεταπολίτευση ανάθρεψαν ένα μοντέλο αγροτικής ασφάλισης που είναι ιδιόμορφο και μοναδικό στην Ευρώπη.

1.2 Συστήματα Γεωργικής Ασφάλισης

1.2.1 Η Γεωργική Ασφάλιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην Ευρώπη σήμερα υπάρχει μια ποικιλία συστημάτων στο τομέα των γεωργικών ασφαλίσεων. Κατά κύριο λόγο οι ασφαλίσεις ανήκουν σε ιδιωτικές εταιρείες, με την παρουσία κρατικών ή ημικρατικών φορέων που λειτουργούν συμπληρωματικά προς την ασφαλιστική αγορά και καλύπτουν τις ζημιές που προκαλούνται από μη ασφαλίσιμους κινδύνους. Εξαίρεση αποτελεί η Ελλάδα όπου οι ασφαλίσεις ανήκουν στο δημόσιο.

Στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζονται, κατά κύριο λόγο, τα ακόλουθα ασφαλιστικά συστήματα:

1. Ασφάλιση μεμονωμένου κινδύνου (single-risk insurance): αυτό το σχήμα ασφάλισης καλύπτει μεμονωμένους κινδύνους. Η πιο διαδεδομένη και με μακρά

ιστορία είναι η κάλυψη από τον κίνδυνο της χαλαζόπτωσης, η οποία υπάρχει σε όλες τις χώρες.

2. Ασφάλιση συνδυασμένου κινδύνου (combined insurance): η μικτή ασφάλιση αναφέρεται στο συνδυασμό δύο ή περισσότερων κινδύνων. Είναι καλά αναπτυγμένη σε χώρες υψηλού κινδύνου, δηλαδή σε χώρες όπου αντιμετωπίζουν συχνά έντονα καιρικά φαινόμενα όπως παγετό και βροχοπτώσεις.
3. Ασφάλιση της απόδοσης (yield insurance): η συγκεκριμένη ασφάλιση εγγυάται την απόδοση της καλλιέργειας (παραγωγή) με βάση την απόδοση της ευρύτερης παραγωγής. Απαραίτητη προϋπόθεση για τον καθορισμό της ζημίας είναι να εξακριβωθεί ποιος ήταν ο κίνδυνος που προκάλεσε τη ζημιά, αν η ζημιά ήταν μεμονωμένη περίπτωση ή αν έπληξε ολόκληρη περιοχή.
4. Ασφάλιση ΕΛ.Γ.Α.: το συγκεκριμένο σύστημα είναι μοναδικό, εφαρμόζεται μόνο στην Ελλάδα και καλύπτει αυτόματα όλους τους κινδύνους. Χαρακτηρίζεται από υποχρεωτικότητα και καθολικότητα.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι για τα τρία πρώτα συστήματα η ασφάλιση είναι προαιρετική, την χειρίζονται δύο ή τρεις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες ενώ το ασφαλιστικό σύστημα της Ελλάδας είναι υποχρεωτικό και ανήκει στο δημόσιο. Επίσης η υποχρεωτική ασφάλιση απόδοσης υποστηρίζεται πάντα από το δημόσιο ενώ η ασφάλιση μη-συστημικών κινδύνων είναι υπόθεση μόνο του ιδιωτικού τομέα. Χώρες με υψηλά επίπεδα κινδύνου παρέχουν ασφαλίσεις που καλύπτουν περισσότερους κινδύνους, ενώ χώρες όπου το δημόσιο συμμετέχει σε μεγάλο ποσοστό στο ασφαλιστικό σύστημα παρέχουν κάλυψη υψηλών συστημικών κινδύνων.

Οι ασφαλιστικές εταιρείες των χωρών που δεν υποστηρίζονται με επιδότηση, δεν παρέχουν εκτεταμένη κάλυψη. Το ποσό στήριξης που παρέχεται από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. για την επιδότηση των ασφαλιστρών, κυμαίνεται ανάλογα με την πολιτική της χώρας για την προώθηση κάποιου συγκεκριμένου είδους κάλυψης.

Σε κάποιες χώρες επιδοτούνται οι ασφαλιστικές εταιρείες, σε άλλες επιδοτείται το ασφαλιστρο που πληρώνει ο γεωργός, ενώ σε άλλες παρέχονται εκ των υστέρων ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω συστημάτων αποζημίωσης (compensation schemes),

ή κεφάλαια καταστροφών (calamity funds), ή μέσω αγορών συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης (future markets) σε εθελοντική ή υποχρεωτική βάση (Bielza *et al*, 2008).

Η αντασφάλιση, η οποία υπάρχει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, διασφαλίζει ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να επιβιώσουν σε δύσκολες περιόδους και να προστατεύσουν τους ασφαλισμένους τους. Αποτελεί δηλαδή τον ασφαλιστή των ασφαλιστικών εταιρειών. Στην Αυστρία υπάρχει σύστημα ιδιωτικής αντασφάλισης, στην Πορτογαλία η αντασφάλιση ανήκει εξ ολοκλήρου στο δημόσιο ενώ στην Ισπανία και Ιταλία προωθείται το μεικτό σύστημα.

Το καλύτερα ανεπτυγμένο ασφαλιστικό σύστημα στην Ευρώπη είναι εκείνο της Ισπανίας, όπου τα ασφαλιστήρια συμβόλαια καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των κινδύνων που επηρεάζουν τις παραγωγές των γεωργικών καλλιεργειών. Κυβέρνηση, συνδικάτα αγροτικών εκμεταλλεύσεων και ασφαλιστικές εταιρείες συμφώνησαν ότι η νομοθεσία θα καθορίζει το αγροτικό σύστημα ασφάλισης και θα είναι το εργαλείο διαχείρισης των ζημιών του αγροτικού τομέα. Κύριο χαρακτηριστικό του Ισπανικού μοντέλου ασφάλισης είναι ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες λειτουργούν μέσα σε μια κοινοπραξία η οποία και αναλαμβάνει τον κίνδυνο λειτουργώντας σε καθεστώς συνασφάλισης. Η AGROSEGURO είναι η Ένωση όλων των ασφαλιστικών φορέων των γεωργικών ασφαλίσεων, η οποία και πραγματοποιεί την αξιολόγηση της ζημιάς σύμφωνα με τους κανονισμούς που υπάρχουν. Πλεονέκτημα της συνασφάλισης είναι ότι υπάρχει εκτίμηση ομογενούς αξιολόγησης της ζημιάς και φερεγγυότητα της ομάδας των ασφαλιστικών εταιρειών (Fernandez, 2003).

Η Ισπανία παρέχει υποχρεωτική δημόσια αντασφάλιση μέσω του Συμβουλίου Ασφαλιστικών Αποζημιώσεων (Consortio de Compensation de Seguros – CCS). Αυτή η δημόσια εταιρεία λειτουργεί ως αντασφαλιστική εταιρεία και συγχρόνως αντασφαλίζεται σε διεθνείς ιδιωτικές εταιρείες. Επίσης, μέσω της διεθνούς αντασφαλιστικής αγοράς οι ιδιωτικές εταιρείες μπορούν να συμμετέχουν στην αντασφάλιση καλύπτοντας το μερίδιο του κινδύνου που επιθυμούν.

Σύμφωνα με τον Torano (2003), μία από τις βασικές αρχές του ισπανικού συστήματος έχει να κάνει με την αποζημίωση κινδύνου, που σημαίνει ότι ο αγρότης έχει την υποχρέωση να ασφαλίσει όλες τις εκτάσεις που του ανήκουν με το ίδιο είδος

καλλιέργειας σε όλη τη χώρα. Πλεονέκτημα για το κράτος θεωρείται το ότι η κυβέρνηση δεσμεύεται να μην πληρώσει ούτε ένα ευρώ σε όσους είχαν την ευκαιρία να είναι ασφαλισμένοι, αλλά αποφάσισαν να μην το κάνουν και το γεγονός ότι η αποζημίωση πληρώνεται στον κάτοχο περίπου 60 ημέρες μετά το θέρους και αφού γίνει η προσαρμογή.

1.2.2 Η Γεωργική Ασφάλιση στις ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ σήμερα εφαρμόζεται ένα ευρύ φάσμα συστημάτων αγροτικής ασφάλισης, το οποίο χαρακτηρίζεται από προαιρετικότητα. Τα είδη ασφάλισης που υπάρχουν είναι: ολοκληρωμένη ασφάλεια αγροκτήματος (whole farm insurance), ασφάλιες δείκτη (index insurances), ασφάλιες περιοχής (area insurances), ασφάλεια εσόδων (revenue insurances).

Αξίζει να επισημάνουμε ότι η χώρα προσφέρει βασική κάλυψη για ασφάλιση απόδοσης (yield insurance) η οποία καλύπτει ζημιές μεγέθους μεγαλύτερες από το 50% του μέσου όρου απόδοσης – παραγωγής και την επιδοτεί σχεδόν εξολοκλήρου.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν τις περιπτώσεις όπου υπάρχει μείωση στα έσοδα του αγροτικού πληθυσμού λόγω ζημίας, καλύπτοντας τη διαφορά των εσόδων μέσω της ασφαλιστικής κάλυψης. Επίσης στις Ηνωμένες Πολιτείες λειτουργεί το σύστημα αντασφάλισης, δηλαδή ο διαμοιρασμός του ρίσκου και του κινδύνου ανάμεσα στις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες και την κυβέρνηση. Με αυτό τον τρόπο καλύπτονται ασφαλιστικά περιοχές με υψηλή έκθεση κινδύνου και χαμηλά προσδοκώμενα οφέλη.

Σύμφωνα με τον Barnett (2003), τα ασφαλιστικά προγράμματα πωλούνται και εξυπηρετούνται από ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες ενώ η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση καθορίζει και επιδοτεί τα ασφάλιστρα και παρέχει αντασφάλιση. Για να αγοράσει ένας αγρότης μία ασφάλιση θα πρέπει πρώτα να παρουσιάσει ο ίδιος μελέτη με στοιχεία της σοδειάς του για τα τελευταία 4 έως 10 χρόνια και μετά να επιλέξει το επίπεδο κάλυψης που επιθυμεί. Το κόστος της αγοράς εξαρτάται από την καλλιέργεια και την περιοχή όπου βρίσκεται το αγρόκτημα, περιοχή χαμηλού ή υψηλού κινδύνου σύμφωνα με τη ζώνη της υπό ασφάλισης καλλιέργειας.

1.2.3 Η Γεωργική Ασφάλιση στον Καναδά

Το Καναδικό σύστημα καθορίζεται και επιβλέπεται από δημόσιους οργανισμούς ασφάλισης των περιφερειακών κυβερνήσεων και είναι προαιρετικό. Τα κέρδη από τις επιδοτήσεις τόσο από την ομοσπονδία όσο και από τις περιφερειακές κυβερνήσεις ανέρχονται στα 425,5 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, από τα οποία το 66% είναι από τα ασφάλιστρα (Bielza et al, 2008). Όπως ισχύει και στις ΗΠΑ η βασική κάλυψη για ασφάλιση απόδοσης (yield insurance) ομοίως εφαρμόζεται και στη χώρα του Καναδά, με διαφορά στο επιδοτούμενο ποσοστό (50%).

Στον Καναδά υπήρχε ασφάλεια εισοδήματος με ένα σύστημα που ονομαζόταν «Gross Revenue Insurance Plan» (Ασφάλιση Μεικτού Εισοδήματος) το οποίο όμως απέτυχε κι τώρα εφαρμόζεται το πρόγραμμα σταθεροποίησης εισοδήματος (income stabilization program). Ο λογαριασμός σταθεροποίησης αποτελεί πλέον ένα πολύ σημαντικό πρόγραμμα που αποτελείται από λογαριασμούς όπου αποταμιεύονται λεφτά τα οποία χρησιμοποιούνται σε χρονιές με μεγάλες απώλειες (Goodwin, 2001).

1.2.4 Σύγκριση – Αξιολόγηση Συστημάτων

Παρατηρείται μια μεγάλη ποικιλομορφία των συστημάτων γεωργικών ασφαλίσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις Η.Π.Α. και του Καναδά. Αξίζει να επισημάνουμε ότι κάθε χώρα αναπτύσσει το δικό της γεωργοασφαλιστικό σύστημα σε συνάρτηση δύο παραγόντων:

- το επίπεδο κινδύνου που αντιμετωπίζει και
- την κρατική οικονομική στήριξη που παρέχει προς τα ασφαλιστικά συστήματα.

Στις περισσότερες χώρες λειτουργεί παράλληλα με το σύστημα ασφάλισης και το σύστημα αντασφάλισης κυρίως από ιδιωτικές εταιρείες, με ορισμένες εξαιρέσεις όπου την αντασφάλιση διαχειρίζονται δημόσιες εταιρείες. Ο τομέας της αντασφάλισης στην Ελλάδα δεν έχει αναπτυχθεί.

Οι γεωργικές ασφαλίσεις σε όλες τις χώρες ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα, συνήθως δύο ή τρεις ασφαλιστικές εταιρείες δραστηριοποιούνται, με συμπληρωματική συμμετοχή του κράτους. Στην Ελλάδα, η γεωργική ασφάλιση παρέχεται από ένα και μοναδικό κοινωφελούς χαρακτήρα οργανισμό, ανήκει εξολοκλήρου στο δημόσιο και εφαρμόζει υποχρεωτικό και καθολικό σύστημα.

Ιδιαίτερα οι χώρες της Ε.Ε. διαμορφώνουν πολιτικές σύμφωνα με τις οποίες το ρόλο του πρωτασφαλιστή κατέχει ο ιδιωτικός τομέας ενώ το κράτος αποτελεί το συντονιστή ή το χρηματοδότη του συστήματος, αποθαρρύνοντας την κρατική προαιρετική πρωτασφαλιστική δραστηριότητα. Η ασφάλιση είναι προαιρετική και για να ενεργοποιηθεί απαιτείται αίτηση από τον ενδιαφερόμενο, αποδοχή, έκδοση ασφαλιστηρίου και καταβολή του σχετικού ασφάλιστρου. Αντιθέτως η Ελλάδα καθιστά απαγορευτική την ανάπτυξη ασφαλιστικής αγοράς υιοθετώντας την κρατική και υποχρεωτική πρωτασφάλιση.

Κεφάλαιο 2

Διαχείριση Κινδύνων στη Γεωργία

2.1 Η Έννοια του Κινδύνου στη Γεωργία

Κίνδυνος νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, 2015).

Οι διάφοροι τύποι κινδύνου όσον αφορά την επίδρασή τους στο χωρικό επίπεδο (γεωργική εκμετάλλευση, ομάδες παραγωγών, διοικητικά όρια μιας περιοχής) περιγράφονται στον πίνακα 2.1.1. Η προσέγγιση αυτή του ΟΟΣΑ (OECD, 2009) εξειδικεύει τη μορφή των κινδύνων από το ατομικό επίπεδο του γεωργού (αστική ευθύνη) και το διευρύνει ως το εθνικό επίπεδο περικλείοντας την αγροτική πολιτική των αποζημιώσεων μιας χώρας.

Η πιθανότητα να επέλθουν αρνητικές συνέπειες που προέρχονται από τις φυσικές διαδικασίες του περιβάλλοντος ορίζεται ως φυσικός κίνδυνος. Οι φυσικοί κίνδυνοι διακρίνονται από μεταβλητότητα, πλήττοντας τοπικά μια συγκεκριμένη περιοχή ή ολόκληρες περιοχές ευρείας έκτασης και επιφέρουν μικρές ή μεγάλες καταστροφικές συνέπειες. Συνεπώς, οι φυσικές καταστροφές είναι απρόβλεπτες τις περισσότερες φορές, όμως, παράλα αυτά, υπάρχουν κίνδυνοι οι οποίοι επαναλαμβάνονται (όπως περιοχές οι οποίες μαστίζονται από παγετό, χαλάζι, πλημύρες).

Πίνακας 2.1.1. Κίνδυνοι στη γεωργία: τύποι κινδύνου και ιδιομορφίες (προσαρμογή και απόδοση στην ελληνική γλώσσα από OECD, 2009)

Τύποι Κινδύνου	Μίκρο επίπεδο (ιδιόμορφοι) επιδρώντας ένα άτομο ή εκμετάλλευση	Μέσο επίπεδο (συσχετιζόμενοι) επιδρώντας ομάδες εκμεταλλεύσεων ή κοινότητες	Μάκρο επίπεδο (συστημικοί) επιδρώντας περιοχές ή κράτη
Αγορά / τιμές		Μεταβολές στη τιμή της γης, νέες απαιτήσεις από την αγροτο - βιομηχανία	Μεταβολές στις εισαγωγές/ εξαγωγές οφειλόμενες στα αποθέματα, πολιτική συναλλαγών, ενδογενής ποικιλομορφία
Παραγωγή	Χαλάζι, παγετός, μη μεταδιδόμενες ασθένειες, ατομικοί κίνδυνοι (ασθένειες, θάνατος) περιουσιακοί κίνδυνοι	Βροχόπτωση, κατολισθήσεις, ρύπανση	Πλημμύρες, ξηρασία, μεταδιδόμενες ασθένειες, τεχνολογία
Οικονομία	Μεταβολές στο εισόδημα (εξω-γεωργικές δραστηριότητες)		Μεταβολές στα επιτόκια, στα ομόλογα και στην πίστωση
Θεσμοί / Νομοθεσία	Αστική ευθύνη	Μεταβολές στη τοπική πολιτική και τη νομοθεσία	Μεταβολές στην περιφερειακή ή εθνική πολιτική και νομοθεσία (περιβαλλοντική νομοθεσία, σύστημα γεωργικών αποζημιώσεων)

Οι επιπτώσεις που θα παρουσιαστούν στις καλλιέργειες της χώρας στο άμεσο μέλλον (περίοδος 2020-2050) παρουσιάζονται σε μελέτη του WWF Ελλάς (2009), όπου με προβλέψεις κλιματικών μοντέλων, εκτιμάται ότι στις βόρειες αγροτικές περιοχές της χώρας θα συμβούν αλλαγές στα κλιματικά δεδομένα τους. Επί παραδείγματι αναμένεται να αυξηθούν οι ξηρές μέρες σε όλες τις περιοχές, ενώ στην Εύβοια και βορειότερα αναμένεται αύξηση είκοσι ή και περισσότερων ημερών. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κίνδυνος πυρκαγιάς μεγαλώνει σχεδόν παντού, ιδιαίτερα σε περιοχές των Σερρών, της Πέλλας, της Φθιώτιδας και της Λάρισας. Επιπλέον αναμένεται αύξηση των ημερών με θερμοκρασίες καύσωνα κατά 15-20 ημέρες σε όλες τις περιοχές με συνέπειες στην παραγωγικότητα ορισμένων καλλιεργειών. Όσον αφορά τις βροχοπτώσεις

προβλέπεται ότι το χειμώνα θα υπάρξει μείωση της συχνότητας αυτών, ενώ ενδέχεται να παρατηρηθεί αύξηση του φθινοπώρου.

Ένα βασικό είδος που καλείται να αντιμετωπίσει ένας φορέας γεωργικών ασφαλίσεων είναι ο κίνδυνος από φυσικά φαινόμενα. Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι αγρότες εξαιτίας των μετεωρολογικών φαινομένων είναι κατά κάποιο τρόπο μοναδικοί και οδηγούν σε αποδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής και του φυτικού κεφαλαίου. Πρώτον οι καιρικές συνθήκες τείνουν να επηρεάζουν περισσότερο την αναμενόμενη παραγωγή και λιγότερο την τιμή και δεύτερον ο κίνδυνος καιρού είναι τοπικός, δε μπορεί να ελεγχθεί και να προβλεφθεί επακριβώς και με συνέπεια. Συνεπώς οφείλουμε να προχωρήσουμε σε διορθωτικές παρεμβάσεις του συστήματος γεωργικών ασφαλίσεων που θα διασφαλίσουν την παραγωγή και τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

2.1.1 Βασικά Εργαλεία Διαχείρισης Κινδύνου

Οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις από τη φύση των συνθηκών παραγωγής και μόνο, είναι ευάλωτες στις συνέπειες που απορρέουν από διάφορους φυσικούς κινδύνους. Τα στοιχεία του καιρού είναι πιθανώς η κυριότερη πηγή κινδύνων στον τομέα της γεωργίας και θα ήταν καλό αν μπορούσαμε να περιορίσουμε αυτούς τους κινδύνους.

Προκειμένου να γίνει αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων στη γεωργία έχουν αναπτυχθεί διάφορα εργαλεία. Τα εργαλεία διαχείρισης κινδύνου στη γεωργία κατηγοριοποιούνται σε δύο βασικές ομάδες:

α. Μέτρα στρατηγικής σε επίπεδο αγροκτήματος όπως:

1. Ποικιλομορφία: Η ποικιλία των καλλιεργειών ή και η σύνθεση του ζωικού κεφαλαίου εξασφαλίζει ότι όποιο θετικό αποτέλεσμα σε κάποιο είδος καλλιέργειας ή και ζώου μπορεί να υποκαταστήσει την απώλεια κάποιου άλλου.
2. Καθετοποίηση: Η καθετοποίηση της παραγωγής συνήθως παρατηρείται στο ζωικό τομέα (εκτροφή ζώων με παραγωγή ζωοτροφών) ή στο τομέα των φρέσκων λαχανικών (παραγωγή, συγκέντρωση, τυποποίηση και συσκευασία).
3. Διατήρηση αποθεματικών: Η διατήρηση αποθεματικών είναι μία μορφή αυτό-ασφάλισης.

β. Στρατηγικές επιμερισμού κινδύνου: οι στρατηγικές που έχουν αναπτυχθεί σε παγκόσμιο επίπεδο (OECD, 2015) όσον αφορά τον επιμερισμό του κινδύνου παρουσιάζονται στον πίνακα 2.1.1.1.

Πίνακας 2.1.1.1. Κατάλογος πιθανών εργαλείων διαχείρισης κινδύνου και στρατηγικής στη γεωργία (προσαρμογή και απόδοση στην ελληνική γλώσσα από OECD, 2015)

	Αγρός / Γεωργική εκμετάλλευση/ κοινότητα	Αγορά	Κυβέρνηση
Μείωση κινδύνου	Τεχνολογική επιλογή	Εκπαίδευση στη διαχείριση κινδύνου	Μακροοικονομικές πολιτικές Παρεμπόδιση καταστροφής (έλεγχοι τροφίμων) Παρεμπόδιση ζωνοσών
Περιορισμός κινδύνου	Διαφοροποίηση στην παραγωγή Επιμερισμός καλλιεργειών	Αποθεματικά και προτιμήσεις Ασφάλειες Καθετοποίηση παραγωγής Συμβόλαια / αγορές ομολόγων Χρηματοπιστωτικός επιμερισμός Εξωγεωργικές δραστηριότητες	Ελάφρυνση φορολογικού συστήματος Προγράμματα κυκλικών λογαριασμών Διασυνοριακά και άλλα μέτρα στην περίπτωση μολυσματικών επιδημιών
Αντιμετώπιση κινδύνου	Δανεισμός από οικογένεια, συγγενείς Διακοινοτική αλληλοβοήθεια	Πουλώντας τα αποθεματικά των συμβολαίων Εξοικονομώντας / δανείζοντας από τις τράπεζες Εξω- γεωργικές δραστηριότητες	Ελάφρυνση των συνεπειών της καταστροφής Παροχή πρόνοιας Προγράμματα αγροτικών αποζημιώσεων

2.1.2 Ασφάλιση

Σημαντικό εργαλείο για τον επιμερισμό του κινδύνου αποτελεί ο ασφαλιστικός οργανισμός. Η ασφάλιση προσφέρει προστασία και ασφάλεια έναντι των, εκτός του ανθρώπινου ελέγχου, κινδύνων. Στην ουσία η ασφάλιση είναι ένας οικονομικός μηχανισμός, όπου επιδιώκεται κατά την περίοδο που υπάρχει οικονομική δυνατότητα να συγκεντρώνεται κάποιο ποσό, το οποίο στο μέλλον θα καλύψει τις έκτακτες ανάγκες, από ενδεχόμενα δυσμενή φαινόμενα (ΕΛ.Γ.Α., 2015). Επομένως η ασφάλιση είναι το μέσο διαχείρισης κινδύνου, το οποίο χρησιμοποιείται για να αντισταθμίσει έναν κίνδυνο έναντι μιας εξαρτημένης απώλειας σε αντάλλαγμα ενός ασφαλιστρού.

2.2 Παρουσίαση του ΕΛ.Γ.Α.

2.2.1 Ιστορικό

Το ξεκίνημα του συστήματος γεωργικών ασφαλίσεων με τη μορφή που γνωρίζουμε σήμερα ξεκίνησε με την ίδρυση του Οργανισμού Γεωργικών ασφαλίσεων (ΟΓΑ) το 1961 (νόμος 4169/1961). Η παρέμβαση της Πολιτείας αποσκοπούσε στην αντικατάσταση του μέχρι τότε «συστήματος αποζημιώσεων καλλιεργειών» που βασιζόταν σε εθελοντική βάση, και με φορείς ασφάλισης τις ιδιωτικές εταιρείες και τους οργανισμούς των αγροτών «αμοιβαίας ασφάλισης» (mutual insurance). Η λειτουργία του ΟΓΑ ήταν διττή, αφενός στήριζε το σύστημα γεωργικών ασφαλίσεων στη χώρα (ουσιαστική λειτουργία μετά το 1963) και αφετέρου λειτουργούσε το σύστημα ασφάλισης εργαζομένων στον αγροτικό τομέα.

Στην Ελλάδα έχουμε δύο περιόδους που χαρακτηρίζουν τις γεωργικές ασφαλίσεις: την περίοδο προ Ο.Γ.Α. και την περίοδο Ο.Γ.Α.- ΕΛ.Γ.Α. Η προ Ο.Γ.Α. περίοδος, είναι η μοναδική περίοδος όπου συνυπάρχουν στον ελλαδικό γεωργοασφαλιστικό χώρο ένας Κρατικός Φορέας, το Κεντρικό Ταμείο Ασφάλειας, η ΑΤΕ και ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός (ΑΣΟ). Χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η προαιρετικότητα των ασφαλίσεων, με εξαίρεση την υποχρεωτικότητα από την πλευρά του ΑΣΟ καθώς επίσης και η τήρηση ασφαλιστικών διαδικασιών και τεχνικών.

Η περίοδος Ο.Γ.Α. – ΕΛ.Γ.Α. ξεκινάει με την ίδρυση του Ο.Γ.Α. στις 20 Ιουλίου 1961, βάσει του νόμου 4169/1961. Σε αυτή την περίοδο η θεσμοθέτηση της πλήρους ασφάλισης των αγροτών και της παραγωγής τους αποτέλεσαν σημείο αναφοράς για την εξέλιξη του θεσμού των κοινωνικών ασφαλίσεων. Κύρια χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου είναι η υποχρεωτικότητα και η καθολικότητα του συστήματος και η ανυπαρξία ασφαλιστικών τεχνικών. Όλοι οι παραγωγοί ασφαλίζονται υποχρεωτικά και μάλιστα στο σύνολο των καλλιεργειών τους.

Με την υποχρεωτική κάλυψη της φυτικής παραγωγής από τον ιδρυτικό νόμο του Ο.Γ.Α. 4169/1961 που εφαρμόστηκε από 1/1/1963 οι ιδιωτικές εταιρείες αποσύρθηκαν από την ασφαλιστική αγορά, οι δραστηριότητες του ΑΣΟ μεταβιβάστηκαν στον Ο.Γ.Α. ενώ η ΑΤΕ συνέχισε να προσφέρει συμπληρωματική κάλυψη.

Το 1988 ιδρύθηκε ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.), με τον ιδρυτικό νόμο 1790/16.6.88 (ΦΕΚ 134/Α'/20.6.88) περί «Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμού ΕΛ.Γ.Α. και άλλες διατάξεις» ο οποίος αποτελεί τον κεντρικό και μοναδικό φορέα του ενιαίου εθνικού συστήματος για την προστασία και την ασφάλιση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα.

2.2.2 Υφιστάμενη Κατάσταση

Ο ΕΛ.Γ.Α. αποτελεί Οργανισμό Κοινής Ωφέλειας, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτεύεται από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και ανήκει εξολοκλήρου στο Δημόσιο. Σήμερα λειτουργεί βάσει του νόμου 3877/2010 (ΦΕΚ 160) «Σύστημα προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας», επιδιώκοντας τη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος των ασφαλισμένων του. Επίσης υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κεφαλαίου Α του νόμου 3429/2005, όπως ισχύουν σήμερα, ως φορέας Γενικής Κυβέρνησης.

Σκοπός του ΕΛ.Γ.Α. είναι η ασφάλιση της γεωργικής παραγωγής και του κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, η πρόσθετη και προαιρετική ασφάλιση των καλλιεργειών, η διενέργεια ερευνών σχετικών με τους φυσικούς κινδύνους στη γεωργία, καθώς και η οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων ενεργητικής προστασίας των καλλιεργειών.

Επιπλέον από το 2002 ανατέθηκε για πρώτη φορά από τον Υπουργό Γεωργίας στον ΕΛ.Γ.Α. και έκτοτε με το Ν. 3147/2003 ασκούνται πλέον μόνιμα από αυτόν, οι αρμοδιότητες που ανήκαν στη Διεύθυνση Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.) του Υπουργείου Γεωργίας, οι οποίες αφορούν στην παρακολούθηση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, δυσμενείς καιρικές συνθήκες, πυρκαγιές και άλλα έκτακτα γεγονότα στην παραγωγή (φυτική, ζωική) και στο κεφάλαιο (φυτικό, ζωικό, πάγιο και έγγειο) των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, στη μελέτη και αξιολόγησή τους και στην εισήγηση για τα κυβερνητικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

Το σύνολο της φυτικής παραγωγής και το αντίστοιχο κεφάλαιο των εκμεταλλεύσεων ζωικής παραγωγής ασφαλιζεται στον ΕΛ.Γ.Α. αυτοδίκαια και υποχρεωτικά από τους κινδύνους και τις παθήσεις που περιλαμβάνονται στους σχετικούς Κανονισμούς Ασφάλισης του ΕΛ.Γ.Α. (ΦΕΚ 1668/Β/27-7-2011 και 1669/Β/27-7-2011). Επίσης υπάρχουν και οι χρονικοί περιορισμοί ασφαλιστικής κάλυψης της κάθε καλλιέργειας

καθώς και τα τέλη εκτίμησης και επανεκτίμησης της φυτικής παραγωγής και του ζωικού κεφαλαίου.

Οι παραγωγοί που έχουν υποστεί ζημιές στην αγροτική παραγωγή μπορούν να υποβάλουν Δηλώσεις Ζημιάς, εφόσον έχουν υποβάλει Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής και μόνο για τα αγροτεμάχια που έχουν δηλωθεί στην Ενιαία Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής.

2.2.3 Ψηφιακή Υποδομή

Την τελευταία δεκαετία (2008) ο Οργανισμός έχει δραστηριοποιηθεί στο διαδίκτυο δημιουργώντας την ιστοσελίδα του ΕΛ.Γ.Α., η οποία παρέχει χρήσιμο υλικό όσον αφορά την ασφαλιστική κάλυψη, τα εγχειρίδια εκτιμητικής, διοικητικές πράξεις των συναλλασσομένων, ανακοινώσεις για την καταβολή αποζημιώσεων κ.α.

Επίσης παρέχει μία σειρά ηλεκτρονικών υποδομών, όπως:

1. Αναλογική τηλεφωνική επικοινωνία τετραψήφιου αριθμού
2. Ηλεκτρονικό σύστημα ενημέρωσης παρουσιολογίου
3. Ηλεκτρονικούς υπολογιστές – 300 στο σύνολο, εκ των οποίων περίπου 140 στα 13 υποκαταστήματα, κατανεμημένοι ανάλογα με τη δυναμικότητα του κάθε υποκαταστήματος, και οι υπόλοιποι στην Κεντρική Υπηρεσία.
4. Υπηρεσία τηλεφωνικής βοήθειας/υποστήριξης – 1540, όπου το κοινό μπορεί να ενημερωθεί και να υποβάλει ερωτήματα προς απάντηση.

2.2.4 Οργανωτική Δομή

Ο ΕΛΓΑ διαρθρώνεται, όπως ορίζεται στις διατάξεις του νόμου 3877/2010 (ΦΕΚ 160) διοικητικά από:

1. Τις Υπηρεσίες και τις Διευθύνσεις της Κεντρικής Διοίκησης, με έδρα την Αθήνα
2. Τα 13 Περιφερειακά Υποκαταστήματα του ΕΛΓΑ με έδρες τις μεγαλύτερες πόλεις της Περιφέρειας και το Κέντρο Μετεωρολογικών Εφαρμογών, με έδρα το Αεροδρόμιο Μακεδονία στη Θεσσαλονίκη.

2.2.5 Εκτιμητικό Έργο

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ενός Οργανισμού ασφαλίσεων, και ειδικότερα του γεωργικού τομέα, αποτελεί η διοίκηση εκτιμήσεων και αποζημιώσεων, διότι η αποζημίωση ως αποτέλεσμα της εκτίμησης είναι το μοναδικό από στοιχείο της υπηρεσίας που προσφέρει ο ασφαλιστικός φορέας. Είναι κρίσιμο επομένως, η διοίκηση του τμήματος εκτιμήσεων και αποζημιώσεων να είναι οργανωμένη, με γρήγορες και δίκαιες διαδικασίες ώστε με τον τρόπο αυτό να πετυχαίνει μεγάλα ποσοστά ικανοποίησης του αγροτικού πληθυσμού.

Ο προσδιορισμός συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων για την ολοκλήρωση των εκτιμήσεων της ζημιάς και για την καταβολή της αποζημίωσης καθώς επίσης και ο έλεγχος και η αξιολόγηση των διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα, ώστε να ακολουθούνται ενιαίες πρακτικές, αποτελεί κύριο μέλημα του εν λόγω τμήματος. Η διαχείριση του τμήματος εκτιμήσεων και αποζημιώσεων κρίνεται ως μια πολυδιάστατη διαδικασία, η οποία απαιτεί τη συνεργασία αρκετών φορέων, τη λήψη σημαντικών αποφάσεων και την άντληση και επεξεργασία πολυάριθμων πληροφοριών προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά της.

Καταρχήν θα πρέπει να αντλήσουμε όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα στη φάση πριν τον κίνδυνο, η οποία εμπεριέχει την πρόληψη και προετοιμασία μιας αναμενόμενης καταστροφής. Σε αυτό το στάδιο ο ΕΛ.Γ.Α έχει αναπτύξει το σύστημα ενεργητικής προστασίας καθώς επίσης και τους εντατικούς ελέγχους για την πορεία των καλλιεργειών από τους αρμόδιους επόπτες. Η γνώση της πορείας των καλλιεργειών είναι σημαντική, διότι χαρακτηρίζει το βλαστικό στάδιο κάθε καλλιέργειας και τις αναμενόμενες παραγωγές. Δεύτερο έρχεται η αναγνώριση του κινδύνου – ζημιογόνου αίτιου μέσω της οποίας ο Οργανισμός λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να μπορέσουμε να προσδιορίσουμε το ζημιογόνο αίτιο, να το αναγνωρίσουμε και να προβλέψουμε τις επιδράσεις του. Οι επισημάνσεις των ζημιών στις πληγείσες καλλιέργειες για να οριστεί το ύψος και η ένταση του μεγέθους της ζημιάς και ο ορισμός χρονοδιαγράμματος για τη διενέργεια των εκτιμήσεων αποτελούν μέλημα του συγκεκριμένου σταδίου. Τρίτο βήμα είναι η ενημέρωση των εκτιμητών για την εικόνα της ζημιάς στις πληγείσες καλλιέργειες. Με τη σωστή διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού ακολουθεί η εκτίμηση των συνεπειών του ζημιογόνου αίτιου η οποία περιλαμβάνει την ανάλυση, την αξιολόγηση και την εξατομίκευση της ζημιάς με

επιτόπιους ελέγχους ώστε να γίνει καταγραφή των επιπτώσεων. Τελευταίο βήμα αποτελεί η συγγραφή των πορισμάτων στους πίνακες δηλώσεων ζημιάς. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διασταύρωση των δηλωθέντων αγροτεμαχίων με τη δήλωση καλλιέργειας (ΔΚΕ) του παραγωγού καθώς και με τα στοιχεία του ΟΣΔΕ.

Είναι φανερό πως η διαχείριση ενός ζημιογόνου αίτιου είναι μία πολύπλοκη εργασία η οποία απαιτεί προσπάθεια, συντονισμένες κινήσεις καθώς και άριστα επίπεδα επικοινωνίας. Ο ΕΛ.Γ.Α. βρίσκεται σε άμεση συνεργασία με τους ανταποκριτές – υπάλληλοι του κάθε Δήμου για τη διεξαγωγή της όλης διαδικασίας που αφορά την κοινοποίηση αναγγελίας ζημιάς στον Οργανισμό, ενημέρωση των παραγωγών, συμπλήρωση των δηλώσεων ζημιάς για κάθε παραγωγό, είσπραξη των τελών εκτίμησης και συγκέντρωση των απαραίτητων δικαιολογητικών, αποστολή των πρωτότυπων δηλώσεων ζημιάς στο υπεύθυνο υποκατάστημα του ΕΛ.Γ.Α. μετά το πέρας των 15 ημερών από την έναρξη της αναγγελίας, παραλαβή των πορισμάτων και κοινοποίηση στους ενδιαφερόμενους, σύνταξη πράξης παραλαβής και δημόσιας έκθεσης, παραλαβή ή και συμπλήρωση αιτήσεων επανεκτίμησης εντός 10 ημερών από την κοινοποίηση των πορισμάτων.

Σε συνέχεια των κινήσεων του ανταποκριτή ο αρμόδιος επόπτης και ο τμηματάρχης εκτιμήσεων πράττουν επισήμανση ζημιάς και ακολούθως ενημερώνουν το ενδιαφερόμενο προσωπικό, στη δική μας περίπτωση τους γεωπόνους εκτιμητές, για το ζημιογόνο αίτιο και τις πληγείσες καλλιέργειες, αναθέτοντας δημοτικά διαμερίσματα σε κάθε γεωπόνο εκτιμητή. Στα βασικά καθήκοντα του γεωπόνου εκτιμητή συγκαταλέγεται η παραλαβή των δηλώσεων ζημιάς από τον ανταποκριτή, ο έλεγχός τους (εμπρόθεσμες, ορθά συμπληρωμένες, αναλογία τελών εκτίμησης) και η οργάνωση του προγράμματος για τη διενέργεια των εκτιμήσεων. Η άσκηση των καθηκόντων του εκτιμητή αποτελεί καθήκον και πρέπει να εκτελείται αντικειμενικά και δίκαια, με γνώμονα τις επιστημονικές του γνώσεις και σύμφωνα με τις διατάξεις λειτουργίας του ΕΛ.Γ.Α. (Κανονισμός Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής, εγκυκλίους, εγχειρίδια εκτιμητικής) έτσι ώστε να επιτυγχάνεται συστηματικοποίηση και ομοιογένεια των εκτιμήσεων σε όλη την Ελλάδα. Ο επιτόπιος έλεγχος περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια: καταμέτρηση στρεμμάτων, καταμέτρηση δέντρων, υπολογισμό δυναμικότητας της καλλιέργειας, υπολογισμό ύψους και έντασης ζημιάς σε κάθε αγροτεμάχιο.

Στα 13 υποκαταστήματα του ΕΛ.Γ.Α. απασχολούνται 250 τακτικοί γεωπόνοι, εκ των οποίων περίπου 90 κατέχουν θέση ευθύνης. Συνεπώς η εκτιμητική δραστηριότητα επικεντρώνεται στους υπόλοιπους 160 γεωπόνους εκτιμητές, οι οποίοι σύμφωνα με τη δυναμικότητα της περιοχής ευθύνης κάθε υποκαταστήματος είναι αναλόγως κατανεμημένοι. Σε περιόδους πολλών και μεγάλης έκτασης ζημιών ο Οργανισμός μετακινεί τους γεωπόνους εκτιμητές στα υπό ανάγκη υποκαταστήματα και επίσης προκηρύσσει και προσλαμβάνει με συμβάσεις ορισμένου χρόνου έκτακτο προσωπικό. Οι συμβασιούχοι γεωπόνοι πολλές φορές καλούνται να εργαστούν στο συγκεκριμένο κομμάτι των εκτιμήσεων χωρίς να διαθέτουν εμπειρία και χρειάζονται αρκετή ενημέρωση, το οποίο είναι σημαντικό μειονέκτημα για τον Οργανισμό και ταυτόχρονα πολύ χρονοβόρο.

Η κρισιμότητα της αξιολόγησης της εκτίμησης είναι αναμφίβολη, αν αναλογιστεί κάποιος περιστατικά που έλαβαν χώρα στο παρελθόν και αναδεικνύουν την υπερεκτίμηση ή υποεκτίμηση ενός ζημιογόνου αίτιου. Προκύπτει λοιπόν, λόγω έλλειψης κατάλληλων μέτρων, να περιορίζεται το όφελος τόσο για τον αγροτικό πληθυσμό όσο και για τον ίδιο τον οργανισμό.

Κεφάλαιο 3

Σύστημα ΗΛΣΕΚ και Ψηφιακή Αναβάθμιση Υπηρεσιών ΕΛ.Γ.Α.

3.1 Χρήση Νέων Τεχνολογιών και Καινοτομίας

Στην ιστορική της εξέλιξη του κοινωνικού γίνεσθαι η εμφάνιση της γραφειοκρατίας στην ορθολογική της εκδοχή ταυτίζεται με την αποτελεσματική διοίκηση κοινωνικών αναγκών επαναλαμβανόμενης φύσης. Αιτήματα πολιτών τα οποία διακρίνονται από ομοιότητα, σταθερότητα, ομοιογένεια και επαναληπτικότητα μπορούν να αντιμετωπιστούν με επάρκεια από δομές που είναι σχεδιασμένες γραφειοκρατικά. Η γραφειοκρατικά δομημένη συμπεριφορά είναι ικανή για τη διαχείριση γνωστών και επομένως ελεγχόμενης φύσης δημοσίων προβλημάτων. (Μιχαλόπουλος, 2003).

Η γραφειοκρατία είναι πλέον ταυτισμένη με τη δημόσια διοίκηση και αποτελεί ιστορικής σημασίας φαινόμενο. Παρόλα αυτά η γραφειοκρατία δεν αποτελεί ούτε άριστο τύπο οργάνωσης ούτε πρότυπο διαχείρισης των νέων πολύπλοκων δημόσιων προβλημάτων. Η δυνατότητα ανταπόκρισης των υπηρεσιών, που είναι κατά κανόνα γραφειοκρατικά δομημένες, να λειτουργήσουν σε νέες συνθήκες αλλαγών δεν είναι αποτελεσματική με αποτέλεσμα να δημιουργείται δυσaréσκεια και δυσπιστία από τη πλευρά του πολίτη. Συγχρόνως αυτό αποτελεί πρόβλημα και για τους εργαζόμενους διότι αναγκάζονται να κάνουν περισσότερη προσπάθεια για δουλειές που θα τελείωναν σε πολύ μικρότερο χρονικό διάστημα και ενίοτε πολύ ψυχοφθόρο.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών η χρήση ψηφιακών συστημάτων και τεχνολογιών επικοινωνίας έχει διευρυνθεί αξιοσημείωτα, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στη συλλογή δεδομένων, την επεξεργασία, τη διάδοση και την παρουσίαση των πληροφοριών. Η ψηφιακή διαχείριση μπορεί να γίνει μηχανή ανάπτυξης για τους

ανθρώπους, να βελτιώσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες, να ενισχύσει την υπευθυνότητα και να αυξήσει τη διαφάνεια. Με τη συμβολή της ηλεκτρονικής πραγματικότητας όλες οι υπηρεσίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών καθιστώντας τον πολίτη χρήστη και ταυτόχρονα συμπαραγωγό των δημόσιων υπηρεσιών.

Ο εκσυγχρονισμός επιτρέπει την εφαρμογή της επιστήμης στη διαδικασία της παραγωγής. Ανάμεσα στους σημαντικότερους παράγοντες που καθορίζουν την οικονομική ανάπτυξη στη σημερινή οικονομία της γνώσης είναι οι καινοτομίες και οι τεχνολογικές αλλαγές. Η Καινοτομία ορίζεται ως «η χρήση της γνώσης με σκοπό την παραγωγή και παροχή νέων προϊόντων ή υπηρεσιών που οι καταναλωτές επιθυμούν». Η Καινοτομία μπορεί να αναφέρεται σε ένα νέο προϊόν ή μια νέα υπηρεσία, στους τρόπους παραγωγής τους ή στη τεχνολογία που χρησιμοποιείται, όπως και στη διοικητική δομή ενός οργανισμού (Tomala & Seneccal, 2004).

Ο βασικότερος παράγοντας που προσδιορίζει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα ενός οργανισμού είναι η δυνατότητα να καινοτομεί. Σχετικές εμπειρικές έρευνες (Γεωργαντά, 2003) αποδεικνύουν ότι το περιβάλλον παίζει αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της καινοτομίας, η οποία δεν ταυτίζεται πάντα με τη τεχνολογική πρόοδο. Παρόλα αυτά, οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι σημαντικές για την εμφάνιση νέων προϊόντων επομένως αποτελούν κεντρική συνιστώσα των περισσότερων καινοτομιών. Η ανάληψη καινοτόμων πρωτοβουλιών από μία επιχείρηση στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης έχει σημαντικό αντίκτυπο στους πελάτες της, επειδή δημιουργεί τις αναγκαίες «στιγμές αλήθειας», τις αφορμές δηλαδή δοκιμασίας και αξιολόγησης, που αναδεικνύουν τα θετικά χαρακτηριστικά που διαθέτει (Clayton & Raynor, 2003).

Τα τελευταία χρόνια τα περισσότερα ανεπτυγμένα κράτη στράφηκαν προς τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) προκειμένου να πετύχουν τον ανασχεδιασμό των διαδικασιών αλλά και των οργανωτικών δομών της Δημόσιας Διοίκησης (Αποστολάκης, et al., 2008). Μία αποτελεσματική χρήση της τεχνολογίας είναι η αυτοματοποίηση εργασιών μέσω ψηφιακών εφαρμογών, η οποία έχει ως σκοπό να εκτελείται πολύ πιο γρήγορα μια δραστηριότητα και περιλαμβάνει:

- Επαναλαμβανόμενες δράσεις που δε χρειάζονται την ανθρώπινη παρέμβαση και παραμετροποίηση
- Μεταφορά δεδομένων από σύστημα σε σύστημα

- Αποτελεσματική εκτέλεση των δραστηριοτήτων
- Απόλυτη διαφάνεια

Ο εκσυγχρονισμός συνεπάγεται τη σταδιακή εξάλειψη του παραδοσιακού τρόπου διοίκησης, την υποκατάστασή του από νέες ψηφιακές διαδικασίες με κύριο μέλημά του την ταχύτητα και εγκυρότητα της ενημέρωσης. Επομένως, ο εκσυγχρονισμός προβάλλει σήμερα ως μία από τις πλέον σημαντικότερες παραμέτρους για την ανάπτυξη, τόσο σε μικρο – επίπεδο επιχείρησης/διοικητικής δομής οργανισμού όσο και εθνικής οικονομίας.

Παρόλα αυτά, διαπιστώνεται ότι ο εκσυγχρονισμός δεν είναι πάντα καλοδεχούμενος. Η έννοια της αλλαγής αναφέρεται στο μέλλον, άρα συνεπάγεται την αβεβαιότητα, οπότε κάθε δραστηριότητα που οδηγεί στην αλλαγή προκαλεί αντιδράσεις (Bartol & Martin, 1998). Η αλλαγή εισάγει το καινούργιο και εμπεριέχει το αίσθημα της ανασφάλειας σε αντίθεση με το γνώριμο, το οποίο λόγω της ασφάλειας που εμπεριέχει οδηγεί τα άτομα να προσκολλούνται σε αυτό μέσω της δύναμης της συνήθειας. Μία σε βάθος αλλαγή αποτελεί διαδικασία πολύπλοκη εμφανίζοντας σημαντικό ρίσκο καθώς τροποποιεί τα υφιστάμενα πρότυπα δράσης και απαιτεί νέους τρόπους σκέψης και συμπεριφοράς.

3.2 Ανάγκη Εκσυγχρονισμού

Ο ΕΛ.Γ.Α. είναι ο οργανισμός – διαχειριστής αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, ο οποίος προσφέρει τις υπηρεσίες του σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον με απώτερο σκοπό να εξυπηρετεί τις ανάγκες του αγροτικού χώρου. Για να το πετύχει αυτό είναι υποχρεωτικά σε άμεση συνεργασία με διάφορους άλλους οργανισμούς, όπως ΟΠΕΚΕΠΕ, Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειών, Δήμους, ΕΜΥ.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων, ο ΕΛ.Γ.Α. έχει πραγματοποιήσει ισχνή ανάπτυξη στους τομείς της οργάνωσης, διοίκησης και χρήσης των ΤΠΕ και σίγουρα παραμένει μακρύς ο δρόμος της πλήρους ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών. Η εξεύρεση έξυπνων τρόπων εξυπηρέτησης του τμήματος εκτιμήσεων και αποζημιώσεων προς τον αγροτικό πληθυσμό, διευκολύνει τις διοικητικές υπηρεσίες να προσφέρουν αναβαθμισμένες υπηρεσίες και να δώσουν την ευκαιρία στους εργαζομένους να λειτουργήσουν συλλογικά και δημιουργικά.

Η οργανωτική αναδιάρθρωση σε συνδυασμό με τη λειτουργική αναβάθμιση του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων, έχει καταστεί προ πολλού ένα ώριμο αίτημα, ενταγμένο στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρυθμιστικής θεώρησης. Η αδυναμία ανταπόκρισης του Οργανισμού με έγκυρη και έγκαιρη παρέμβαση στα διάφορα συμβάντα ζημιάς, είναι μία από τις αδυναμίες του συστήματος γεωργικών ασφαλίσεων της χώρας. Ενδεικτικά συμβάντα τεκμηρίωσης είναι τα ακόλουθα:

- α. Ο πρώην πρόεδρος του οργανισμού κ. Β. Έξαρχος (2015) είχε εκφράσει την επιθυμία του για εφαρμογή εκτίμησης ζημιών με τη χρήση σύγχρονων μέσων με στόχο την ταχύτερη και με μεγαλύτερη διαφάνεια διενέργεια των εκτιμήσεων καθώς και την επίσπευση καταβολής των αποζημιώσεων στους πληγέντες αγρότες.
- β. Έχει καταγραφεί ως καθοριστικό σημείο στις «Συναντήσεις Διαμόρφωσης Πολιτικής» του ΕΛ.Γ.Α. (CROSS MEETINGS, «Αρχές και Κανόνες Εκτιμητικής Πρακτικής» Νάουσα, 1999) ότι πρέπει «... να περνάνε αμέσως τα στοιχεία σε ένα φορητό υπολογιστή και να μεταφέρονται αμέσως στην κεντρική μηχανογραφική υποδομή έτσι, ώστε να γλιτώσουμε πάρα πολλά στάδια και να βοηθηθούμε πολύ τόσο στο θέμα της αξιοπιστίας όσο και στο χρόνο καταβολής των αποζημιώσεων ...».
- γ. Ο νυν πρόεδρος του Οργανισμού κ. Θ. Κουρεμπές (2016) θέτει ως προτεραιότητα του ΕΛ.Γ.Α. «... τις άμεσες εκτιμήσεις, τα γρήγορα πορίσματα και αποζημιώσεις. Και αυτά δεν πρόκειται να γίνουν με ευχολόγια, ούτε βασιζόμενοι μόνο στην εμπειρία και το φιλότιμο των υπαλλήλων, αλλά με υλικοτεχνική υποδομή που θα παντρέψει την τεράστια εμπειρία με τις νέες τεχνολογίες ...»
- δ. Σύμφωνα με τον πρώην Αντιπρόεδρο του ΕΛΓΑ, κ. Αργύρη Μποτό για τις ζημιές από χαλαζόπτωση τον Ιούνιο 2013 στο νομό Πέλλας ανέφερε ότι «... προσπαθούμε σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς, ΥΠΑΑΤ, ΟΠΕΚΕΠΕ και ΠΑΣΕΓΕΣ να ολοκληρωθεί όσο το δυνατόν συντομότερα, η σύνταξη της βάσης δεδομένων του ΟΣΔΕ 2013 και ταυτόχρονα της διαδικασίας της ασφάλισης ...» (Αγρότυπος, 2013).

Ο κοινωνικός χαρακτήρας της παροχής υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α., αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα μη σωστής εφαρμογής του προγραμματισμού. Οι διοικήσεις προσπαθούν να ανταποκρίνονται αποσπασματικά στα καθημερινά προβλήματα που προκύπτουν χωρίς

να βλέπουν στο μέλλον. Το βραδυκίνητο γραφειοκρατικό σύστημα διοίκησης δε βοηθά στη μελέτη και εφαρμογή ενός σχεδίου προγραμματισμού (Γεωργιάδης, 2003).

Οι αγρότες στην πλειονότητά τους δηλώνουν την πρόοδο που έχει κάνει ο οργανισμός το τελευταίο διάστημα και ότι αυτό που ζητάνε είναι δικαιοσύνη και αντικειμενικότητα (Κουτσουπιάς, 2014). Επίσης αυτό που τους απασχολεί είναι η άμεση εκτίμηση και καταβολή της αποζημίωσης καθώς και η επανεκτίμηση των καλλιεργειών πριν τη συγκομιδή (ΠΑΣΕΓΕΣ, 2016).

Αποτελεί γεγονός αυτό που συμβαίνει σήμερα όπου η χρονοβόρα διαδικασία του γραψίματος των πινάκων και κατ' επέκταση η καθυστέρηση καταβολής των αποζημιώσεων είναι ένα από τα μεγαλύτερα αγκάθια του οργανισμού. Ο χρόνος που απαιτείται για να αποτυπωθούν τα πορίσματα είναι σε άμεση εξάρτηση της γρήγορης αποστολής των δεδομένων των δηλώσεων του ΟΣΔΕ (ΟΠΕΚΕΠΕ), καθώς επίσης και της άμεσης πρόσβασης του υπαλλήλου σε ηλεκτρονικό υπολογιστή για ανταπόκριση στη κρισιμότητα του θέματος.

Τα έντυπα δηλώσεων του ΕΛ.Γ.Α. στα οποία γίνεται η όλη διαδικασία καταγραφής των στοιχείων και των δηλωθέντων αγροτεμαχίων του παραγωγού και έπειτα η καταγραφή των πορισμάτων του εκτιμητή, αποτελούν χειρόγραφη διαδικασία και με πολλά μειονεκτήματα γραφειοκρατίας. Η οριστικοποίηση των πορισμάτων απαιτεί τη μηχανογράφηση αυτών από διοικητικό προσωπικό με τη συμμετοχή του γεωτεχνικού προσωπικού και έλεγχο για την ορθότητα της μεταφοράς στο μηχανογραφικό σύστημα του Οργανισμού από όλους τους εμπλεκόμενους – εκτιμητή, επόπτη, τμηματάρχη και προϊστάμενο.

Για παράδειγμα η αντικατάσταση των χρονοβόρων έντυπων διαδικασιών (καταχώρηση δηλώσεων ζημιάς, κοινοποίηση και διεκπεραίωση της αλληλογραφίας) με ψηφιακές εφαρμογές και ηλεκτρονικές λειτουργίες θα συμβάλλει αρκετά στην εξοικονόμηση πόρων και ανθρώπινου δυναμικού. Ένας γεωπόνος του Οργανισμού μπορεί ίσως να ενθουσιαστεί αν έχει τη δυνατότητα να διεκπεραιώνει το έργο του άμεσα και αποτελεσματικά μέσω ηλεκτρονικών εφαρμογών.

Ένας παραγωγός μπορεί να νιώσει ιδιαίτερα ικανοποιημένος αν οποιαδήποτε στιγμή μπορούσε από μόνος του με απλή διαδικασία να έχει πρόσβαση στο ψηφιακό υλικό που τον αφορά (δήλωση ζημιάς, ατομικά πορίσματα, καταβολή αποζημίωσης, καλλιέργειες και ζημιές).

Όλα αυτά φανερώνουν ότι οι γεωργικές ασφαλίσεις απαιτείται να αναπτυχθούν περαιτέρω και να υιοθετήσουν τις στρατηγικές εκείνες που θα τους επιτρέπουν την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών. Ο ενημερωμένος αγρότης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του είναι και ο υπεύθυνος αγρότης που θα δει με εμπιστοσύνη τον ασφαλιστικό του οργανισμό, θα είναι στενά δεμένος με το σύστημα και θα αποτελεί μέρος του συστήματος. Για να δρομολογηθεί ένας τέτοιος εκσυγχρονισμός πρωταρχική σημασία έχει ο Οργανισμός να κατανοήσει τους στόχους και τις ανάγκες του. Η επιλογή της μεθόδου βασίζεται τόσο πάνω στις υποδομές (ηλεκτρονικές, τεχνολογικές) που διαθέτει καθώς επίσης και στο κόστος αυτής της επένδυσης.

3.2.1 Εισαγωγή Συστήματος ΗΛΣΕΚ

Ένα σημαντικό εργαλείο είναι η προβολή των κυριότερων καλλιεργειών και των σταδίων εξέλιξης (ανάπτυξης και ζημιάς) ανά νομό στο διαδίκτυο με τη δημιουργία ειδικής ηλεκτρονικής σελίδας, η οποία θα διαχειρίζεται τα στάδια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της χώρας μας ενημερώνοντας τα δεδομένα σε πραγματικό χρόνο. Η ανάπτυξη της ιστοσελίδας στο διαδίκτυο καθώς και η υιοθέτηση σύγχρονης τεχνολογικής υποδομής παρέχουν συγκεντρωτικές και ενιαίες πληροφορίες για όλους τους εμπλεκόμενους θεμελιώνοντας μία ιδιαίτερη σχέση. Μέσω αυτής θα μειωθεί σημαντικά ο χρόνος ανταπόκρισης για όλα τα στάδια του εκτιμητικού έργου, θα συμβάλει στην άμεση και συνεχή ενημέρωση των εκτιμητών γεωπόνων όπου θα επιτυγχάνονται άμεσες και δίκαιες εκτιμήσεις, με ξεκάθαρη την εικόνα της ζημιωθείσας καλλιέργειας και κατ' επέκταση της παραγωγής. Επομένως απαιτείται μια πιο ρεαλιστική αντιμετώπιση των εκτιμήσεων και αποζημιώσεων, ειδικά στις καλλιέργειες ήσσονος σημασίας.

Ένας γεωπόνος ίσως να νιώθει ικανοποιημένος με την προφορική ενημέρωση που του παρέχει ο Οργανισμός όσον αφορά τις καλλιέργειες και τις ζημιές, μπορεί όμως να ενθουσιαστεί με τη δυνατότητα της άμεσης ψηφιακής ενημέρωσής του ανά πάσα στιγμή.

Η ενημέρωση σε εθνικό επίπεδο της τάσης των καλλιεργειών θα αποτρέψει τον κορεσμό ή πιθανόν ελλείψεις συγκεκριμένων προϊόντων και θα αναδείξει την καταλληλότητα ορισμένων καλλιεργειών στις αρμόζουσες πεδοκλιματικές συνθήκες. Έχοντας πλέον ο αγρότης πρόσβαση σε ένα τόσο πλούσιο περιεχόμενο θα αναλύει τα δεδομένα και θα προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες στη γεωργική του εκμετάλλευση.

Ο νέος τρόπος ηλεκτρονικής ενημέρωσης επιτρέπει τη διοχέτευση πολύ σημαντικού όγκου δεδομένων τα οποία μπορούν να φτάσουν με άμεσο τρόπο σε πάρα πολλούς χρήστες. Γεγονός αποτελεί ότι ο όγκος των δεδομένων μέσω του διαδικτύου αυξάνεται συνεχώς και αυτό συμβαίνει λόγω της μαζικότητας που παρουσιάζει η σχετική τεχνολογία. Η χρησιμοποίηση του διαδικτύου επιτρέπει στην εύκολη εύρεση πληροφοριών που χρειάζονται κάθε φορά.

Προτεραιότητα της όλης διαδικασίας είναι η δημιουργία και διατήρηση μιας ειλικρινής σχέσης με τον αγροτικό πληθυσμό, προσφέροντας χρήσιμο περιεχόμενο, συμβουλές και πληροφορίες που βελτιώνουν τη καθημερινότητά του. Τα στάδια ανάπτυξης της κάθε καλλιέργειας σε συνάρτηση με την εμφάνιση ζημιογόνου γεγονότος θα προσδώσουν αξιοπιστία και πλήρη διαφάνεια στον ΕΛ.Γ.Α. Ο παραγωγός μπορεί να ενθουσιαστεί αν του παρέχεται η δυνατότητα από το σπίτι του να αναζητήσει πληροφορίες καθώς και υλικό σε απευθείας σύνδεση με το σύστημα του οργανισμού.

Έχοντας πληροφορίες σχετικά με το δυναμικό της απόδοσης μιας καλλιέργειας σε πρώιμο στάδιο είναι πολύ χρήσιμο για τους αγρότες, αλλά επίσης και για τις χώρες, που σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από τη γεωργική παραγωγή να επιτυγχάνουν την ικανοποίηση των εθνικών αναγκών τους, αλλά και χρηματοροές μέσω των εξαγωγών. Ο γενικός στόχος της ηλεκτρονικής σελίδας ενημέρωσης καλλιεργειών (ΗΛ.Σ.Ε.Κ.) είναι η προβολή των καλλιεργειών της Ελλάδας σε πραγματικό χρόνο έτσι ώστε να υπάρχει πλήρη ενημέρωση των σταδίων ανάπτυξης της κάθε καλλιέργειας, των καλλιεργούμενων εκτάσεων ανά καλλιέργεια, των αναμενόμενων στρεμματικών αποδόσεων, της εμφάνισης ζημιογόνων αιτιών καθώς και της εξέλιξης της ζημιάς.

Ειδικότερα με την χρήση της ΗΛ.Σ.Ε.Κ. αναμένεται να επιτευχθούν τα κάτωθι:

- Αποδοτικότερη παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας
- Παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών
- Καλύτερο και αποδοτικότερο έλεγχο των δεδομένων
- Απλοποίηση και αυτοματοποίηση των διαδικασιών
- Διαμοιρασμό πληροφοριών

Ο ΕΛ.Γ.Α. έχει σαν κύριο μέλημα την παροχή των καλύτερων υπηρεσιών και η πρόταση καινοτομίας που διατυπώνω σέβεται την καλλιέργεια και την βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

3.2.2 Περιγραφή Έργου Ψηφιακής Αναβάθμισης

Το ηλεκτρονικό εκτιμητικό επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α. υιοθετώντας μια σειρά διαδικτυακών εφαρμογών και ηλεκτρονικών λειτουργιών. Με αυτό τον τρόπο ο Οργανισμός θα μπορεί να ανταποκρίνεται έγκαιρα, έγκυρα και δίκαια όπως προβλέπεται από τον ιδρυτικό του νόμο.

Ειδικότερα ως προς τις διαλαμβανόμενες διαδικασίες του εκτιμητικού έργου και των αποτελεσμάτων αυτού στους παραγωγούς αιτούντες αποζημίωσης θα συντελούνται τα ακόλουθα:

- Δημιουργία και συνεχής ενημέρωση χαρτών οι οποίοι θα παρουσιάζουν στοιχεία με τις καλλιέργειες ανά περιοχή
- Δημιουργία και συνεχής ενημέρωση χαρτών οι οποίοι θα παρουσιάζουν στοιχεία με τους κινδύνους ανά περιοχή
- Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις ζημιές που έλαβαν χώρα στο πρόσφατο παρελθόν
- Στατιστικά στοιχεία με τα πιο σημαντικά καιρικά φαινόμενα
- Καλύτερο και αποδοτικότερο έλεγχο των δεδομένων
- Απλοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
- Αυτοματοποιημένη επεξεργασία των αιτήσεων που αφορούν αναγγελίες ζημιών, δήλωση παραγωγού μειώνοντας τον χρόνο αναμονής και τον κίνδυνο λαθών
- Απλοποίηση και επιτάχυνση της συγγραφής πορισμάτων
- Κεντρική διαχείριση πολιτικών ασφαλείας
- Εξάλειψη διπλών εγγραφών δηλώσεων παραγωγών

- Συλλογή δεδομένων και υποβολή αναλυτικών εκθέσεων πορείας καλλιεργειών και ζημιών

Όλα τα παραπάνω θα επιφέρουν τη βελτίωση της αποδοτικότητας του ανθρώπινου δυναμικού του Οργανισμού, την καλύτερη εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού, τη μείωση ή και εξάλειψη των λαθών που αφορούν την ταυτότητα του αγρότη και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

3.2.3 Αναμενόμενο Αποτέλεσμα

Απαραίτητη προϋπόθεση για να έχει θετικά αποτελέσματα η εισαγωγή ΤΠΕ καθώς και της ΗΛΣΕΚ είναι τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι αποδέκτες παραγωγοί να έχουν θετική στάση για την εισαγωγή τέτοιων συστημάτων. Αυτό θα αποτελέσει ένα σημαντικό όπλο για τον Οργανισμό για την προώθηση της διαφάνειας και συνέπειας του εκτιμητικού του έργου. Τέλος η επίτευξη όλων των ανωτέρω θα συντείνει στην εξύψωση του οργανισμού και γενικότερα της διοίκησης στον αγροτικό χώρο όσον αφορά αρχές όπως η αξιοπιστία, η ακεραιότητα και η αποτελεσματικότητα.

Κεφάλαιο 4

Ερευνητική Προσέγγιση

4.1 Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να εξετάσει την ενίσχυση του ΕΛ.Γ.Α. για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών μέσω της ανάπτυξης και ενσωμάτωσης καινοτόμων τεχνολογιών και ευέλικτων πρακτικών στη λειτουργία του, με στόχο τη μετεξέλιξή του ως έναν πρότυπο ηλεκτρονικό Οργανισμό. Αναλυτικότερα, καθώς πυρήνα της εν λόγω μεταπτυχιακής διατριβής αποτελεί ο εκσυγχρονισμός και η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και ευέλικτων πρακτικών, το θέμα αγγίζει τη δεκτικότητα των υπαλλήλων του οργανισμού στη ψηφιακή αναβάθμιση, την ανταπόκριση των αγροτών στο εν λόγω φαινόμενο και κατ' επέκταση την ενίσχυση της διαφάνειας και αξιοπιστίας του οργανισμού. Στόχος της έρευνας είναι μέσα από τη χρήση ΤΠΕ να διαγνωστούν οι παράγοντες καθώς και ο βαθμός δεκτικότητας των γεωπόνων υπαλλήλων αλλά και των αγροτών στα σύγχρονα δεδομένα.

4.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που αφορούν την παρούσα εργασία είναι τα ακόλουθα:

- Η διερεύνηση της στάσης των γεωπόνων υπαλλήλων του ΕΛ.Γ.Α. απέναντι σε ένα εκσυγχρονισμένο σύστημα ασφάλισης.
- Η διερεύνηση της αντιμετώπισης των ασφαλιζομένων αγροτών ως προς την εισαγωγή νέων τεχνολογιών.
- Σε ποιο βαθμό επηρεάζει ο εκσυγχρονισμός τη διαφάνεια και αξιοπιστία του Οργανισμού.

4.3 Τεκμηρίωση της Επιλογής της Προτεινόμενης Μεθοδολογίας

Η πιο διαδεδομένη αλλά και δύσκολη ερευνητική μέθοδος που εφαρμόζεται στις επιστήμες της Διοίκησης Επιχειρήσεων, Κοινωνιολογίας, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών είναι η μελέτη περίπτωσης γνωστή και με την αγγλική ορολογία "case study".

Κατά τον Yin (2003) η μελέτη περίπτωσης αποτελεί «μία εμπειρική έρευνα που διερευνά ένα σύγχρονο φαινόμενο μέσα σε ένα πραγματικό πλαίσιο, ειδικά όταν τα όρια μεταξύ του φαινομένου και του γενικού πλαισίου δεν είναι εμφανή και στην οποία χρησιμοποιούνται πολλαπλές πηγές στοιχείων και θεωρητικές υποθέσεις που καθοδηγούν τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων».

Τα στοιχεία τα οποία εντοπίζονται στα βασικά χαρακτηριστικά των μελετών περίπτωσης είναι η εξέταση του φαινομένου στο φυσικό του περιβάλλον, η συλλογή δεδομένων με διάφορα μέσα, η εξέταση μιας ή περισσότερων οντοτήτων, η εντατική μελέτη της πολυπλοκότητας της υπό εξέτασης μονάδος και η εστίαση σε σύγχρονα γεγονότα.

Σύμφωνα με το σκοπό της έρευνας υπάρχουν τρεις βασικοί τύποι μελέτης περίπτωσης: ο επεξηγηματικός, ο ερευνητικός και ο περιγραφικός. Ειδικότερα ο επεξηγηματικός τύπος χρησιμοποιείται για να εξηγήσει το «γιατί», ο ερευνητικός το «τι» και ο περιγραφικός το «πως». Με βάση το σχεδιασμό οι μελέτες περίπτωσης διαχωρίζονται σε μεμονωμένες (single case studies) και σε πολλαπλές (multiple case studies). Στη μεμονωμένη μελέτη περίπτωσης ο ερευνητής έχει πρόσβαση σε πλούσια πρωτογενή δεδομένα, γεγονός που επιτρέπει τον εντοπισμό των όποιων ιδιαιτεροτήτων στο πλαίσιο του οργανισμού. Αντίθετα, στις πολλαπλές μελέτες περίπτωσης υπάρχει η δυνατότητα ανάλυσης δεδομένων σε περισσότερους οργανισμούς και διασταύρωση των αποτελεσμάτων.

Ένα βασικό πλεονέκτημα της μεθοδολογίας των μελετών περίπτωσης είναι ότι ο ερευνητής εμβαθύνει στη μελέτη του φαινομένου σε συνδυασμό με την ολιστική

προσέγγιση της μεθοδολογίας. Από την άλλη, ένα βασικό μειονέκτημα της συγκεκριμένης ερευνητικής μεθοδολογίας αποτελεί το γεγονός ότι κρίνεται ως υποκειμενική και ότι επηρεάζεται από τον ερευνητή. Δηλαδή η ταυτότητα του ερευνητή μπορεί να επηρεάσει τη μελέτη, λόγω αφενός της πρόσβασης που έχει ο ερευνητής στο αντικείμενο της μελέτης και αφετέρου της αντίληψης του ερευνητή (Patton & Appelbaum, 2003).

Για την εκπόνηση της παρούσας διατριβής κρίνεται πως η πιο κατάλληλη μέθοδος είναι η μελέτη περίπτωσης. Η συγκεκριμένη ερευνητική μεθοδολογία συνάδει με πολλά στοιχεία με το υπό πραγμάτωση θέμα (ψηφιακή σύγκλιση, κοινωνιολογική διάσταση πρωτογενούς τομέα, διαχείριση κινδύνου), της εμπειρίας της ερευνήτριας και των ιδιαίτερων στοιχείων και συνθηκών του αγροτικού κόσμου. Αναλυτικότερα η επιλογή βασίστηκε στα ακόλουθα σημεία:

- α. Το σύστημα γεωργικών ασφαλίσεων αποτελεί βασικό εργαλείο της αγροτικής πολιτικής της χώρας με αρκετές κοινωνιολογικές διαστάσεις (ξεπερασμένη οργάνωση και μοντέλο ανάπτυξης, κοινωνικό μοντέλο αγροτικών επιδοτήσεων), όπου η βασική διοικητική δομή εκτέλεσης αυτών είναι ένας εθνικός οργανισμός.
- β. Η προτεινόμενη ψηφιακή τεχνολογία και οι πρακτικές οργάνωσης και διοίκησης που δεν έχουν ενσωματωθεί στο βαθμό που εγείρουν οι συνθήκες των ημερών μας (τεχνολογικές, οικονομικές) αποκαλύπτουν ένα κοινότυπο φαινόμενο υστέρησης όσον αφορά την αποδοτική και αποτελεσματική διοίκηση επιχειρήσεων.
- γ. Η συγγραφέας της διατριβής είναι υπάλληλος του ΕΛ.Γ.Α. και για διάφορα στάδια της έρευνας (ανάλυση καταστάσεων, σύνθεση γεγονότων, άντληση δεδομένων και βιβλιογραφίας, πηγών και πληροφόρησης), αξιοποίησε τόσο την προσωπική της εμπειρία όσο και τις διαλαμβανόμενες γνώσεις των μαθημάτων του ΑΠΚΥ.

4.4 Ανάλυση των Βασικών Βημάτων της

Μεθοδολογίας

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να βελτιστοποιήσει το εκτιμητικό κομμάτι της φυτικής παραγωγής του ΕΛ.Γ.Α., να καταγράψει τις ανάγκες του και τις συνθήκες που επικρατούν με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση του κύρους του ως έναν ηλεκτρονικό οργανισμό μέσα από τη διάδοση και προώθηση πληροφοριών με τη χρήση της ΗΛΣΕΚ.

Η εστίαση της περίπτωσης των ελληνικών γεωργικών ασφαλίσεων οι οποίες προέρχονται μέσα από τη δημόσια διοίκηση και όχι την ιδιωτική πρωτοβουλία, ήταν απόλυτα δεσμευτική, ώστε η έρευνα να στραφεί μόνο στην περίπτωση του ΕΛ.Γ.Α. Δεδομένου του γεγονότος ότι η ερευνήτρια έχει πολύχρονη εργασιακή σχέση με τον υπό μελέτη οργανισμό, ήταν επιβεβλημένη εξαρχής η ιδιαίτερη προσοχή που θα έπρεπε να τηρήσει τόσο κατά την προετοιμασία της έρευνας και τη διεξαγωγή της όσο και κατά την παρουσίασή της.

Σύμφωνα με τον Yin (2009) υπάρχει πληθώρα μεθόδων συλλογής δεδομένων, όπως για παράδειγμα συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια και έντυπο υλικό από μία ή περισσότερες οντότητες. Πρόκειται δηλαδή για έναν τρόπο παρατήρησης που στοχεύει στη σε βάθος κατανόηση του πλαισίου ενός φαινομένου. Αδιαπραγμάτευτο γεγονός αποτελεί η ζωντανή επαφή του ερευνητή με τον ερευνώμενο καθώς επίσης και η βάση δεδομένων που θα πρέπει να διαθέτει η μελέτη περίπτωσης ως απόδειξη της αξιοπιστίας της, όπως είναι τα ερωτηματολόγια, οι μαγνητοφωνήσεις, οι σημειώσεις κ.α. Στην παρούσα εργασία εφαρμόζεται η τεχνική διακίνησης ερωτηματολογίων.

Το ερωτηματολόγιο παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής μεγάλου δείγματος πληθυσμού και αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τον ερευνητή τόσο για την εκμαίευση όσο και για την καταγραφή και συλλογή δεδομένων. Ο κάθε ερωτώμενος λαμβάνει την ίδια ομάδα ερωτήσεων που διατυπώνονται με τον ίδιο τρόπο. Ακόμη, τα δεδομένα είναι πιο εύκολο να συγκριθούν από ότι τα δεδομένα των συνεντεύξεων (Sax, 1979).

4.4.1 Επιλογή Δείγματος

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν, για το πρώτο ερωτηματολόγιο, όλοι οι γεωπόνοι που δουλεύουν στον Οργανισμό (Κ.Υ. και υποκαταστήματα), ενώ για το δεύτερο ερωτηματολόγιο ομάδα στόχος ήταν οι ασφαλισμένοι γεωργοί φυτικής παραγωγής. Η επιλογή των συγκεκριμένων ομάδων στηρίχθηκε στην αυταπόδεικτη σημασία των δύο επαγγελματικών ομάδων στην επιτυχία του εγχειρήματος του εκσυγχρονισμού του Οργανισμού. Η πρώτη ομάδα αποτελεί το βασικό ανθρώπινο δυναμικό λειτουργίας του ασφαλιστικού συστήματος και η δεύτερη ομάδα αποτελεί το λήπτη εφαρμογής της όλης πρωτοβουλίας.

Ο πληθυσμός της έρευνας προσεγγίστηκε μέσω προσωπικής επαφής, τηλεφωνικής επικοινωνίας, fax, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κοινωνικών δικτύων. Παράλληλα έγινε και ενημέρωση για το σκοπό της συγκεκριμένης έρευνας καθώς και για τη σημαντικότητα της συμμετοχής τους.

Συγκεκριμένα για το πρώτο ερωτηματολόγιο έγινε προσπάθεια προσέγγισης και των 279 γεωπόνων που στελεχώνουν τον Οργανισμό όπου και διαφάνηκαν οι δυσκολίες λόγω μη επαρκούς πρόσβασης σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Απαντήσεις δόθηκαν από 12 υποκαταστήματα και από την Κ.Υ.

Όσον αφορά το δεύτερο ερωτηματολόγιο ακολουθήθηκε η ίδια τακτική προσέγγισης με επιπλέον τη μετάβαση της ερευνήτριας και σε μέρη πώλησης προϊόντων των αγροτών (λαϊκές αγορές) καθώς και σε μέρη συνάντησης αγροτών (καφενεία, συνεταιρισμούς).

Τα 2 είδη ερωτηματολογίων συμπληρώθηκαν από ικανοποιητικό αριθμό ατόμων (144 συμμετέχοντες για το πρώτο και 409 για το δεύτερο) από πολλά μέρη της Ελλάδας και επομένως η ερευνήτρια κατάφερε να συγκεντρώσει τα στοιχεία που χρειαζόταν.

4.4.2 Παρουσίαση και Τεκμηρίωση Εργαλείων Συλλογής Δεδομένων

Η επιλογή του ερωτηματολογίου ως ερευνητική τεχνική εξαρτάται από δύο βασικούς παράγοντες: τον τύπο των πληροφοριών που χρειάζεται να συγκεντρωθούν και τις διαθέσιμες για τη διεξαγωγή της έρευνας πηγές.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο μέσω διαδικτύου καθώς επιτρέπει τη διανομή και ανάκτηση πληροφοριών σε σύντομο χρονικό διάστημα, εξοικονόμηση πόρων κατά τη διεξαγωγή της έρευνας και μείωση σφαλμάτων κατά την επεξεργασία των δεδομένων. «... Η χρήση των ερωτηματολογίων στις έρευνες προσφέρει τον ευκολότερο τρόπο για να συλλεχθεί μεγάλος όγκος πληροφοριών ...» (Burrroughs, 1975).

Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν δύο ερωτηματολόγια, ένα ως προς τους γεωπόνους υπαλλήλους του οργανισμού όσο και ένα δεύτερο ως προς τους αγρότες φυτικής παραγωγής. Το πρώτο ερωτηματολόγιο που αφορά τους γεωπόνους υπαλλήλους του

οργανισμού συστάθηκε ώστε να καλύπτει όσο το δυνατόν πληρέστερα το ερευνητικό ζητούμενο χωρίς να δημιουργεί πρόβλημα σε σχέση με το χρόνο διάθεσης του ερωτώμενου. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο που αφορά τους αγρότες φυτικής παραγωγής είναι μικρότερο, με ουσιαστικές ερωτήσεις ώστε να μην κουράζονται οι συμμετέχοντες. Η προσωπική επαφή με σημαντικό αριθμό ερωτώμενων καθώς και η τηλεφωνική επικοινωνία είχε ως επακόλουθο να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης. Επίσης, διασφαλίστηκε η ανωνυμία των ατόμων που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο (δεν ζητήθηκε ονοματεπώνυμο).

Αρχικώς πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα, για σχόλια και παρατηρήσεις, προκειμένου να οριστικοποιηθούν τα ερωτηματολόγια. Στην πιλοτική έρευνα συμμετείχε ένας προϊστάμενος τμήματος του ΕΛ.Γ.Α. Εντοπίστηκαν λάθη και ασάφειες στη διατύπωση, και έγιναν διορθώσεις ώστε να εξαχθούν τα τελικά ερωτηματολόγια.

Για να αποτυπωθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα των γεωργικών ασφαλίσεων κρίθηκε σκόπιμο η διακίνηση του πρώτου ερωτηματολογίου να γίνει και στα 13 υποκαταστήματα του ΕΛ.Γ.Α. καθώς και στην Κ.Υ. Στη συνέχεια, ακολούθησε ανάλυση των δεδομένων της έρευνας, εξαγωγή των σχετικών συμπερασμάτων και έγιναν οι εισηγήσεις.

Το πρώτο ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε και αφορά τους γεωπόνους του ΕΛ.Γ.Α. αποτελείται από έξι ενότητες με 23 ερωτήσεις κλειστού τύπου. Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονται πέντε ερωτήματα που αφορούν το αντικείμενο της εργασίας. Κύριος στόχος της συγκεκριμένης ενότητας είναι η συλλογή δεδομένων ως προς τις απαιτήσεις της εργασίας γιατί σύμφωνα με τον Miller (2014) το αντικείμενο της εργασίας είναι πολύ σημαντικό για την εισαγωγή συστημάτων αυτοματοποίησης. Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονται τρία ερωτήματα που αφορούν τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Κύριος στόχος των ερωτήσεων είναι η αναγκαιότητα χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή καθώς και η διάθεση ενημέρωσης του προσωπικού σε ηλεκτρονικές εφαρμογές. Η τρίτη και τέταρτη ενότητα περιλαμβάνουν ερωτήματα που αφορούν την αυτοματοποίηση διαδικασιών και την εισαγωγή της ΗΛΣΕΚ με στόχο την ανάδειξη των δυνατοτήτων που θεωρούνται σημαντικές για τη λειτουργία του εκτιμητικού έργου. Στην πέμπτη ενότητα περιλαμβάνονται πέντε ερωτήματα που αφορούν στα αναμενόμενα αποτελέσματα από

την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και ΗΛΣΕΚ. Τέλος η έκτη ενότητα περιλαμβάνει τέσσερα ερωτήματα που αφορούν στοιχεία του ατόμου. Κύριος στόχος των ερωτήσεων είναι η διερεύνηση βασικών παραμέτρων του ατόμου (εμπειρίας, ηλικίας, κτλ).

Το δεύτερο ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε αποτελείται από τέσσερις ενότητες και αφορά την εξοικείωση των αγροτών με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, το πόσο διατεθειμένοι είναι να χρησιμοποιήσουν τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α., τη μέτρηση της ικανοποίησης των παραγωγών από τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Οργανισμού καθώς και το προφίλ τους.

Τα ερωτηματολόγια δομήθηκαν στην εφαρμογή drive one της μηχανής αναζήτησης του διαδικτύου google και είναι ηλεκτρονικά εκτελέσιμα (on line). Επιχειρήθηκαν αρκετές προσομοιώσεις ως προς τη λειτουργία αυτών για να ελεγχθούν /διορθωθούν πιθανά λάθη και αδυναμίες.

4.5 Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων

Μετά τη συγκέντρωση του συνόλου των δεδομένων, ακολούθησε η επεξεργασία τους. Αρχικά προσδιορίστηκαν τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των ερωτηθέντων. Στη συνέχεια για τη στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων επιλέχθηκε αρχικά ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 (Chi-square test), προκειμένου να προσδιοριστεί εάν ορισμένες κατηγορικές μεταβλητές του ερωτηματολογίου έχουν σημαντική σχέση μεταξύ τους (Morgan et al, 2004). Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε μέσω της επιλογής Crosstabs του στατιστικού λογισμικού πακέτου SPSS (Statistical Package for Social Science) version 16.0.

Αναλυτικότερα, ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 χρησιμοποιείται για τον έλεγχο της υπόθεσης ότι δύο κατηγορικές μεταβλητές με ονομαστική κλίμακα μέτρησης είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Ο στατιστικός αυτός έλεγχος βασίζεται στη σύγκριση των πραγματικών συχνοτήτων εμφάνισης όλων των δυνατών συνδυασμών ζευγών των επιπέδων των κατηγορικών μεταβλητών με τις αντίστοιχες αναμενόμενες συχνότητες (συχνότητες που θα προέκυπταν βάσει του στατιστικού μοντέλου που ισχύει για τον έλεγχο χ^2). Οι προαναφερόμενες πραγματικές και αναμενόμενες συχνότητες υπολογίζονται μέσω της επιλογής Crosstabs. Προϋπόθεση για την αξιοπιστία του ελέγχου χ^2 είναι ότι το 80% των αναμενόμενων συχνοτήτων θα πρέπει να έχει τιμές

μεγαλύτερες του 5. Από τη στατιστική ανάλυση προέκυψε ότι η προϋπόθεση αυτή δεν ίσχυε στα αποτελέσματα και των δυο ερωτηματολογίων, συνεπώς στη συνέχεια εφαρμόστηκε η στατιστική μέθοδος Monte Carlo (Mehta et al, 1996), η οποία είναι κατάλληλη για τον έλεγχο ανεξαρτησίας ονομαστικών κατηγορικών μεταβλητών που έχουν περισσότερα από 2 επίπεδα. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε μέσω της επιλογής Crosstabs του στατιστικού λογισμικού πακέτου SPSS (Statistical Package for Social Science) version 17.0.

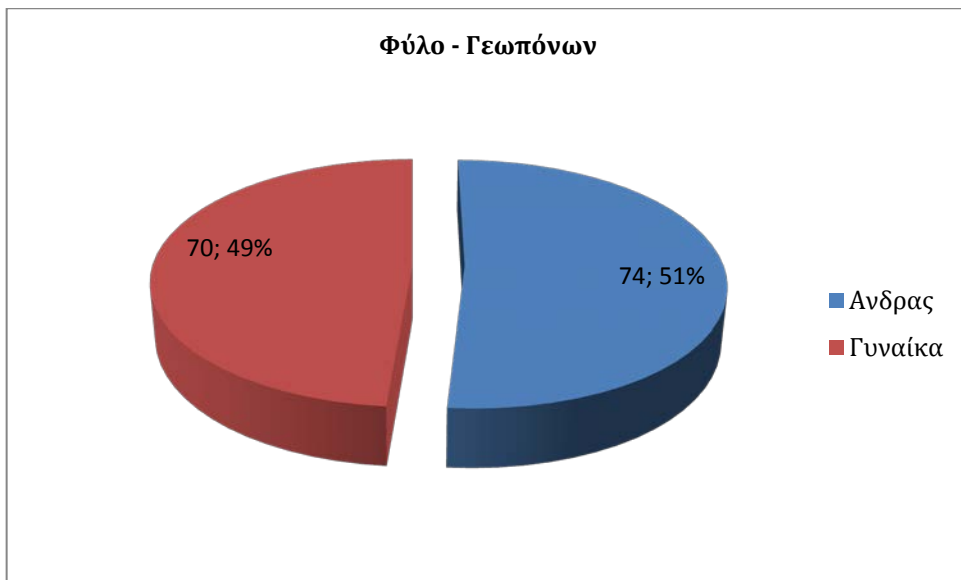
Κεφάλαιο 5

Αποτελέσματα

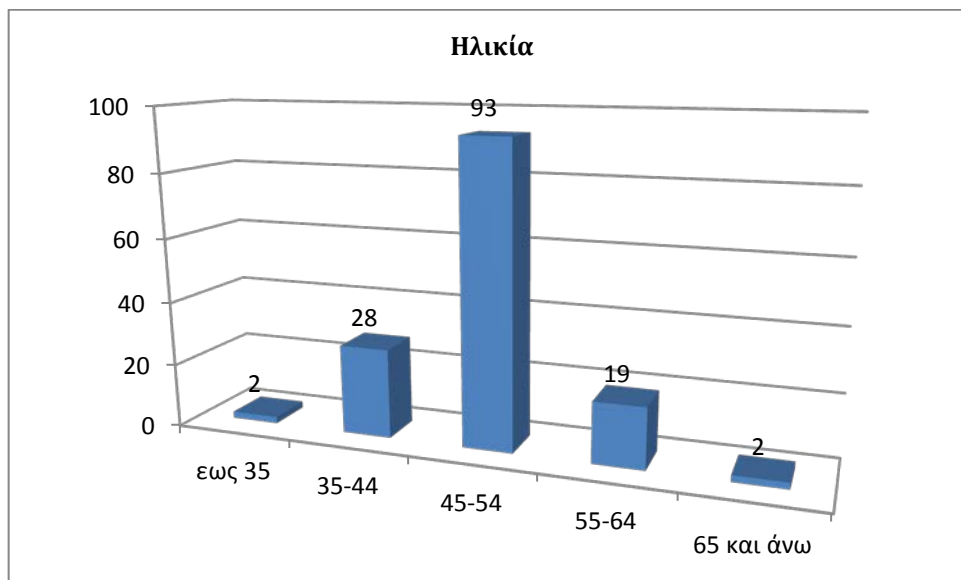
5.1 Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία του Δείγματος των Γεωπόνων

Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 144 γεωπόνους του Οργανισμού σε σύνολο 279. Έγινε προσπάθεια συλλογής δεδομένων και από τα 13 υποκαταστήματα του ΕΛ.Γ.Α. καθώς και από την Κ.Υ., έτσι ώστε να υπάρχει μία συγκεντρωτική εικόνα των απόψεων των εργαζομένων σχετικά με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών. Τα αποτελέσματα των ατομικών χαρακτηριστικών, τα οποία και σκιαγραφούν το προφίλ του δείγματος παρουσιάζονται στα ακόλουθα γραφήματα.

Όπως φαίνεται από το Γράφημα 1, το δείγμα της έρευνας απαρτίζεται από άντρες και γυναίκες σε ποσοστά 51,4% και 48,6%, αντίστοιχα. Το μεγαλύτερο ποσοστό (64,6%) των συμμετεχόντων ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 45-54 ετών, ακολουθούν οι κατηγορίες 35-44 ετών και 55-64 ετών με ποσοστά 19,4%, και 13,2%, αντίστοιχα, ενώ το μικρότερο ποσοστό (1,4%) διαπιστώνεται στις υπόλοιπες δύο κατηγορίες, άνω των 65 ετών και έως 35 ετών (Γράφημα 2). Εντύπωση προκαλεί το γεγονός της ανυπαρξίας κατόχων διδακτορικού τίτλου σπουδών (ποσοστό 2,8%), καθώς και του πολύ μικρού ποσοστού μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (12,5%, Γράφημα 3).

Γράφημα 1. Ποσοστιαία κατανομή δείγματος κατά φύλο

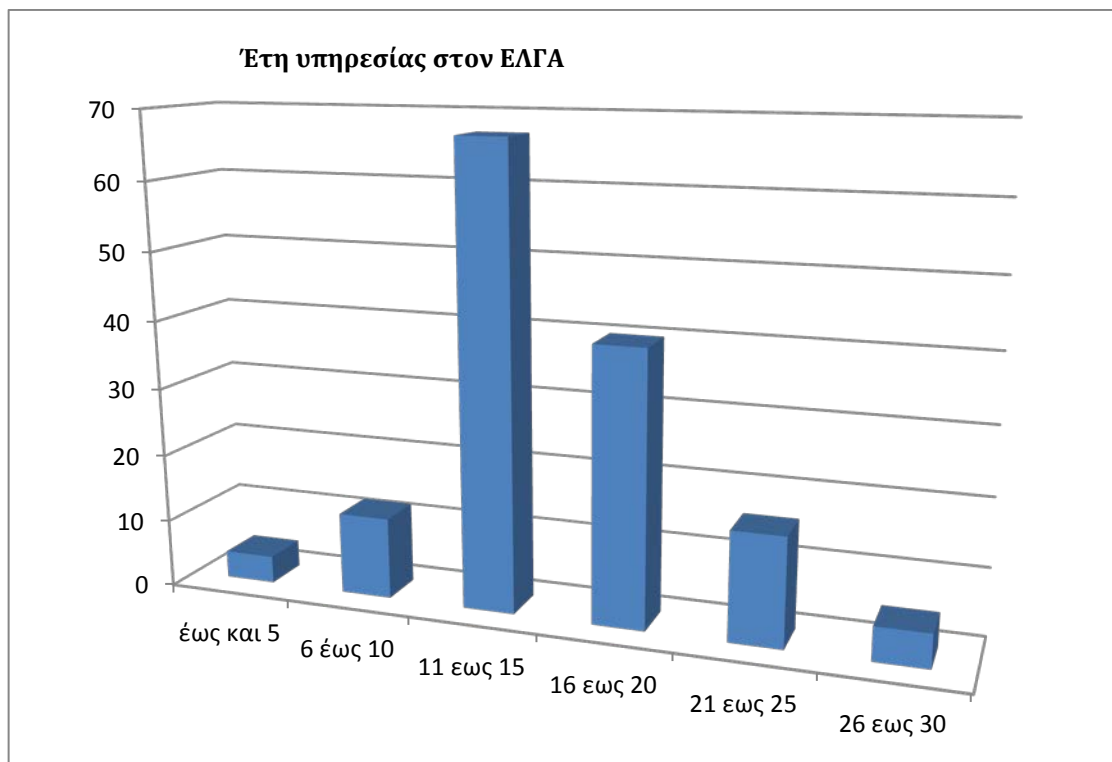

Γράφημα 2. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος κατά ηλικία

Γράφημα 3. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος κατά μορφωτικό επίπεδο

Επιπλέον σύμφωνα με τα χρόνια υπηρεσίας των συμμετεχόντων το μεγαλύτερο ποσοστό (46,5%) εργάζεται μεταξύ 11-15 ετών, ακολουθούν οι κατηγορίες 16-20 και 21-25 ετών με ποσοστά 27,8% και 11,1% αντίστοιχα, ενώ τέλος το μικρότερο ποσοστό (2,8%) εργάζεται μεταξύ 0-5 ετών (Γράφημα 4).

Γράφημα 4. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος κατά έτη προϋπηρεσίας

5.2 Στάση των γεωπόνων απέναντι στις νέες τεχνολογίες και στην ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α.

Στον Πίνακα 5.2.1 παρατίθενται οι σημαντικές συσχετίσεις των απαντήσεων των γεωπόνων, μέσω των οποίων γίνεται δυνατή η διερεύνηση της αναγκαιότητας χρήσης νέων τεχνολογιών στις διαδικασίες διεκπεραίωσης του εκτιμητικού έργου.

Πίνακας 5.2.1 Αποτελέσματα ελέγχου ανεξαρτησίας με τη στατιστική μέθοδο Monte Carlo των απαντήσεων των γεωπόνων σχετικά με την αναγκαιότητα χρήσης νέων τεχνολογιών στις διαδικασίες διεκπεραίωσης του εκτιμητικού έργου

Συσχετίσεις απαντήσεων ερωτηματολογίου γεωπόνων	χ^2	Επίπεδο σημαντικότητας (P-value)
«Η καταχώρηση των πορισμάτων στα έντυπα δηλώσεων ζημιάς χαρακτηρίζεται από επαναλήψεις.»- «Μείωση του χρόνου παράδοσης των πορισμάτων εκτίμησης.»	56,425	0,006
«Για τη διεκπεραίωση της εργασίας μου χρειάζεται ηλεκτρονικός υπολογιστής.» - «Ηλεκτρονική αντιστοίχιση και ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων μέσω βάσης δεδομένων.»	64,906	< 0,000
«Για τη διεκπεραίωση της έντυπης μορφής του εκτιμητικού έργου θα προτιμούσα να χειρίζομαι μία ηλεκτρονική εφαρμογή.» - «Απλοποίηση και μείωση της έντυπης μορφής.»	62,485	< 0,000
«Είμαι διατεθειμένος/η να ενημερωθώ στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής.»- «Ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική κατάσταση των καλλιεργειών /νομό.»	47,870	0,001

Οι περισσότεροι γεωπόνοι του δείγματος (58,3%) χαρακτήρισαν τις επαναλήψεις των εντύπων δηλώσεων ζημιάς από μετρίως έως πολύ χρονοβόρες και συγχρόνως τάχθηκαν υπέρ της στοιχειώδους έως πλήρους απεμπλοκής από τις χρονοβόρες διαδικασίες και της εξάλειψης της καθυστέρησης στην παράδοση των πορισμάτων εκτίμησης (Πιν.

5.2.2). Αντίθετα, ποσοστό 4,9% των γεωπόνων δε δέχθηκε την ύπαρξη επαναλήψεων στα έντυπα δηλώσεων ζημιάς και διαφώνησε με την αναγκαιότητα μείωσης του χρόνου παράδοσης των πορισμάτων (Πιν. 5.2.2). Από τους υπόλοιπους γεωπόνους, ποσοστό 7,0% αυτών, αν και δε δέχθηκε την ύπαρξη επαναλήψεων στα έντυπα, συμφώνησε στην ανάγκη μείωσης του χρόνου παράδοσης των πορισμάτων, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό (29,8%) δεν εξέφρασε ξεκάθαρη άποψη στα δυο προαναφερόμενα ερωτήματα (Πιν. 5.2.2). Οι γεωπόνοι που πίστευαν ότι τα έντυπα δηλώσεων ζημιάς χαρακτηρίζονται από χρονοβόρες επαναλήψεις, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να δηλώσουν πρόθυμοι να μειώσουν το χρόνο παράδοσης των πορισμάτων από ότι ήταν αναμενόμενο (Πίν. 5.2.1).

Πίνακας 5.2.2 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με το αν η καταχώρηση των πορισμάτων στα έντυπα δηλώσεων ζημιάς χαρακτηρίζεται από επαναλήψεις και σχετικά με τη μείωση του χρόνου παράδοσης των πορισμάτων εκτίμησης

		«Μείωση του χρόνου παράδοσης των πορισμάτων εκτίμησης.»						
		Διαφωνώ πλήρως	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πλήρως	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	Σύνολο
«Η καταχώρηση των πορισμάτων στα έντυπα δηλώσεων ζημιάς χαρακτηρίζεται από επαναλήψεις.»	Διαφωνώ πλήρως	0,00%	0,00%	0,00%	0,69%	0,00%	0,00%	0,69%
	Διαφωνώ	2,08%	2,78%	0,00%	2,08%	4,17%	0,00%	11,11%
	Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	0,00%	0,69%	4,17%	4,17%	0,69%	0,69%	10,42%
	Συμφωνώ	0,00%	1,39%	8,33%	19,44%	18,06%	1,39%	48,61%
	Συμφωνώ πλήρως	0,69%	0,00%	2,78%	10,42%	10,42%	2,08%	26,39%
	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	0,00%	0,69%	1,39%	0,69%	0,00%	0,00%	2,78%
	Σύνολο	2,78%	5,56%	16,67%	37,50%	33,33%	4,17%	100,00%

Επίσης, η πλειονότητα των γεωπόνων του δείγματος (80,7%) χαρακτήρισε τη χρήση Η/Υ για τη διεκπεραίωση της εργασίας του από στοιχειωδώς έως πολύ αναγκαία και συγχρόνως ήταν πρόθυμη να εφαρμόσει μερικώς έως πλήρως την ηλεκτρονική εφαρμογή για αντιστοίχιση και ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων (Πιν. 5.2.3). Από τους

υπόλοιπους γεωπόνους, ποσοστό 5,6% αυτών, ενώ δε θεώρησε αναγκαία τη χρήση Η/Υ για τη διεκπεραίωση της εργασίας του, εξέφρασε την επιθυμία του για ηλεκτρονική αντιστοίχιση και ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων (Πιν. 5.2.3). Οι γεωπόνοι που πίστευαν ότι για τη διεκπεραίωση της εργασίας τους χρειάζεται Η/Υ, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την εισαγωγή ηλεκτρονικής εφαρμογής αντιστοίχισης και ταυτοποίησης αγροτεμαχίων από ότι ήταν αναμενόμενο (Πίν. 5.2.1).

Πίνακας 5.2.3 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με την αναγκαιότητα χρήσης Η/Υ για τη διεκπεραίωση της εργασίας τους και σχετικά με τη σημασία της ηλεκτρονικής αντιστοίχισης και της ταυτοποίησης των αγροτεμαχίων μέσω βάσης δεδομένων

		«Ηλεκτρονική αντιστοίχιση και ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων μέσω βάσης δεδομένων.»						
		Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ούτε ασήμαντο ούτε σημαντικό	Αρκετά σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	Σύνολο
«Για την διεκπεραίωση της εργασίας μου χρειάζεται ηλεκτρονικός υπολογιστής.»	Καθόλου	,7%	,0%	,7%	1,4%	4,2%	,0%	6,9%
	Λίγο	1,4%	2,1%	2,1%	6,3%	4,9%	,7%	17,4%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	,0%	,0%	3,5%	2,8%	,0%	6,3%
	Αρκετά	,7%	,7%	1,4%	8,3%	20,1%	,0%	31,3%
	Πολύ	,0%	,7%	,0%	3,5%	31,3%	2,1%	37,5%
	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	,0%	,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,7%
	Σύνολο	2,8%	4,2%	4,2%	22,9%	63,2%	2,8%	100,0%

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες (66,0%) χαρακτήρισαν την εισαγωγή ηλεκτρονικής εφαρμογής για τη διεκπεραίωση της έντυπης μορφής του έργου τους από αρκετά έως πολύ αναγκαία και συγχρόνως ήταν πρόθυμοι να εφαρμόσουν πλήρως την ηλεκτρονική εφαρμογή για απλοποίηση και μείωση της έντυπης μορφής (Πιν. 5.2.4). Αντίθετα, ποσοστό 4,2% των συμμετεχόντων και διαφώνησε με την αναγκαιότητα απλοποίησης και μείωσης της έντυπης μορφής και δεν προθυμοποιήθηκε να χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικές εφαρμογές (Πιν. 5.2.4). Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, ποσοστό 11,9% αυτών, αν και δε δέχθηκε την ηλεκτρονική εφαρμογή για τη διεκπεραίωση της εργασίας του, συμφώνησε στην ανάγκη απλοποίησης και μείωσης της έντυπης μορφής

(Πιν. 5.2.4). Οι συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι προτιμούν να χειρίζονται μια ηλεκτρονική εφαρμογή για τη διεκπεραίωση της έντυπης μορφής του έργου τους, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την εισαγωγή της ηλεκτρονικής εφαρμογής, στο πλαίσιο της απλοποίησης και της μείωσης της έντυπης μορφής, από ότι ήταν αναμενόμενο (Πίν. 5.2.1).

Πίνακας 5.2.4 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με την αναγκαιότητα χρήσης ηλεκτρονικής εφαρμογής για τη διεκπεραίωση της έντυπης μορφής του εκτιμητικού έργου και σχετικά με την αναγκαιότητα της απλοποίησης και της μείωσης της έντυπης μορφής

		«Απλοποίηση και μείωση της έντυπης μορφής.»						Σύνολο
		Διαφωνώ πλήρως	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πλήρως	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	
«Για την διεκπεραίωση της έντυπης μορφής του εκτιμητικού έργου θα προτιμούσα να χειρίζομαι μία ηλεκτρονική εφαρμογή.»	Καθόλου	,7%	2,8%	,0%	2,1%	3,5%	,7%	9,7%
	Λίγο	,0%	,7%	2,8%	2,1%	,7%	,0%	6,3%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	,7%	2,1%	1,4%	2,1%	,0%	6,3%
	Αρκετά	,0%	,7%	4,9%	11,8%	12,5%	,0%	29,9%
	Πολύ	,0%	,7%	2,8%	11,1%	30,6%	,0%	45,1%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,0%	1,4%	1,4%	,0%	2,8%
	Σύνολο	,7%	5,6%	12,5%	29,9%	50,7%	,7%	100,0%

Η πλειονότητα των γεωπόνων του δείγματος (61,0%) ήταν διατεθειμένοι να εκπαιδευτούν στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής από αρκετά έως πολύ και συγχρόνως τάχθηκαν υπέρ της μερικής έως ολικής ηλεκτρονικής ενημέρωσης της πορείας των καλλιεργειών (Πιν. 5.2.5). Αντίθετα, ποσοστό 7,0% των γεωπόνων δε διατίθεται να εκπαιδευτεί στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής και διαφώνησε με την αναγκαιότητα εισαγωγής της ηλεκτρονικής σελίδας πορείας καλλιεργειών (Πιν. 5.2.5). Από τους υπόλοιπους γεωπόνους, ποσοστό 8,4% αυτών, αν και δε διατίθεται να εκπαιδευτεί σε ηλεκτρονικές εφαρμογές, συμφώνησε στην ανάγκη εισαγωγής ηλεκτρονικής σελίδας για την ενημέρωσή της πορείας των καλλιεργειών (Πιν. 5.2.5). Οι

γεωπόνοι που προθυμοποιήθηκαν να εκπαιδευτούν σε ηλεκτρονικές εφαρμογές είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την εισαγωγή ηλεκτρονικής σελίδας πορείας καλλιέργειών από ότι ήταν αναμενόμενο (Πιν. 5.2.1).

Πίνακας 5.2.5 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με το κατά πόσο είναι διατεθειμένοι να ενημερωθούν στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής και σχετικά με την αναγκαιότητα της ηλεκτρονικής ενημέρωσης όσο αφορά στην αναλυτική κατάσταση της πορείας κάθε καλλιέργειας ανά νομό

		«Η ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική κατάσταση της πορείας κάθε καλλιέργειας ανά νομό.»						
		Καθόλου	Λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	Σύνολο
«Είμαι διατεθειμένος/η να ενημερωθώ στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής.»	Καθόλου	,7%	,7%	,0%	1,4%	,7%	,7%	4,2%
	Λίγο	,7%	4,9%	,7%	2,8%	3,5%	,0%	12,5%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	2,8%	,0%	5,6%	2,8%	,7%	11,8%
	Αρκετά	,7%	,7%	,7%	10,4%	6,9%	,0%	19,4%
	Πολύ	,7%	2,8%	3,5%	22,2%	21,5%	,0%	50,7%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,0%	,0%	1,4%	,0%	1,4%
	Σύνολο	2,8%	11,8%	4,9%	42,4%	36,8%	1,4%	100,0%

Στον Πίνακα 5.2.6 παρατίθενται οι σημαντικές συσχετίσεις των απαντήσεων των γεωπόνων, μέσω των οποίων γίνεται δυνατή η διερεύνηση της συμβολής της χρήσης ΤΠΕ στην ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α.

Πίνακας 5.2.6 Αποτελέσματα ελέγχου ανεξαρτησίας με τη στατιστική μέθοδο Monte Carlo των απαντήσεων των γεωπόνων σχετικά με την ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α. μέσω της χρήσης ΤΠΕ

Συσχετίσεις απαντήσεων ερωτηματολογίου γεωπόνων	χ^2	Επίπεδο σημαντικότητας (P-value)
«Ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της/καλλιέργεια.» - «Ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων.»	68,720	< 0,000
«Ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική κατάσταση της πορείας κάθε καλλιέργειας /νομό.» - «Αντικειμενικότητα και αξιοπιστία της όλης διαδικασίας.»	59,161	< 0,000
«Ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της/καλλιέργεια.» - «Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.»	32,317	0,019

Η πλειονότητα των γεωπόνων του δείγματος (61,8%) χαρακτήρισε την ηλεκτρονική σελίδα πορείας ζημιών από αρκετά έως πολύ χρήσιμη και συγχρόνως υποστήριξε ότι η εφαρμογή της μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων του Οργανισμού (Πιν. 5.2.7). Αντίθετα, ποσοστό 2,8% των γεωπόνων δε δέχθηκε τη χρησιμότητα της ηλεκτρονικής σελίδας και διαφώνησε με την αναγκαιότητα της ενίσχυσης της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων (Πιν. 5.2.7). Οι γεωπόνοι που πίστευαν ότι η εισαγωγή της ηλεκτρονικής σελίδας πορείας ζημιών συμβάλλει στην ενημέρωσή τους, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την ηλεκτρονική ενημέρωση, στο ευρύτερο πλαίσιο της ενίσχυσης της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων, από ότι ήταν αναμενόμενο (Πιν. 5.2.6).

Επίσης η πλειονότητα των συμμετεχόντων (67,3%) χαρακτήρισε την ηλεκτρονική σελίδα πορείας καλλιεργειών από αρκετά έως πολύ χρήσιμη και συγχρόνως υποστήριξε ότι η εφαρμογή της μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση της αντικειμενικότητας και της αξιοπιστίας της όλης διαδικασίας (Πιν. 5.2.8). Αντίθετα, ποσοστό 4,2% των συμμετεχόντων δε δέχθηκε τη χρησιμότητα της ηλεκτρονικής σελίδας και διαφώνησε με την αναγκαιότητα της βελτίωσης της αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας (Πιν. 5.2.8).

Οι γεωπόνοι που πίστευαν ότι η εισαγωγή της ηλεκτρονικής σελίδας πορείας καλλιεργειών συμβάλλει στην ενημέρωσή τους, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την υιοθέτηση της ηλεκτρονικής ενημέρωσης, στο πλαίσιο της βελτίωσης της αντικειμενικότητας και της αξιοπιστίας της όλης διαδικασίας, από ότι ήταν αναμενόμενο (Πιν. 5.2.6).

Πίνακας 5.2.7 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με το αν η εισαγωγή της ηλεκτρονικής ενημέρωσης στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της χαρακτηρίζεται αναγκαία και σχετικά με την ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων

		«Ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων.»						
		Διαφωνώ πλήρως	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πλήρως	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	Σύνολο
«Η ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της ανά καλλιέργεια.»	Καθόλου	,0%	1,4%	,0%	,7%	,7%	,0%	2,8%
	Λίγο	,7%	,7%	5,6%	2,8%	1,4%	,0%	11,1%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	,0%	,7%	4,2%	2,1%	,7%	7,6%
	Αρκετά	,7%	,0%	4,9%	13,9%	18,1%	,7%	38,2%
	Πολύ	,7%	1,4%	5,6%	8,3%	21,5%	1,4%	38,9%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,0%	,7%	,0%	,7%	1,4%
	Σύνολο	2,1%	3,5%	16,7%	30,6%	43,8%	3,5%	100,0%

Πίνακας 5.2.8 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με το αν η εισαγωγή της ηλεκτρονικής ενημέρωσης στην αναλυτική κατάσταση της πορείας κάθε καλλιέργειας ανά νομό χαρακτηρίζεται αναγκαία και σχετικά με τη βελτίωση της αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας της όλης διαδικασίας

		«Αντικειμενικότητα και αξιοπιστία της όλης διαδικασίας.»						
		Διαφωνώ πλήρως	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πλήρως	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	Σύνολο
«Η ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική κατάσταση της πορείας κάθε καλλιέργειας ανά νομό.»	Καθόλου	,0%	1,4%	,7%	,0%	,7%	,0%	2,8%
	Λίγο	,7%	2,1%	2,1%	4,2%	2,1%	,7%	11,8%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	,0%	,0%	2,1%	2,8%	,0%	4,9%
	Αρκετά	,0%	1,4%	6,3%	15,3%	19,4%	,0%	42,4%
	Πολύ	,0%	,0%	1,4%	8,3%	24,3%	2,8%	36,8%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,0%	1,4%	,0%	,0%	1,4%
	Σύνολο	,7%	4,9%	10,4%	31,3%	49,3%	3,5%	100,0%

Επιπρόσθετα οι περισσότεροι γεωπόνοι του δείγματος (69,5%) χαρακτήρισαν την ηλεκτρονική σελίδα πορείας ζημιών από αρκετά έως πολύ χρήσιμη και συγχρόνως τάχθηκαν υπέρ της ουσιαστικής συμβολής της στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών (Πιν. 5.2.9). Αντίθετα, ποσοστό 2,1% των γεωπόνων δε δέχθηκε τη χρησιμότητα της ηλεκτρονικής σελίδας και διαφώνησε με την αναγκαιότητα της χρήσης της, όσο αφορά τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών (Πιν. 5.2.9). Από τους υπόλοιπους γεωπόνους, ποσοστό 7,0% αυτών, αν και δε δέχθηκε τη χρησιμότητα της ηλεκτρονικής σελίδας συμφώνησε στη σημασία που θα είχε η χρήση της στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών (Πιν. 5.2.9). Οι γεωπόνοι που πίστευαν ότι η εισαγωγή της ηλεκτρονικής σελίδας πορείας ζημιών συμβάλλει στην ενημέρωσή τους, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες από ότι ήταν αναμενόμενο, να αποδεχτούν ότι η ηλεκτρονική ενημέρωση μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών (Πιν. 5.2.6).

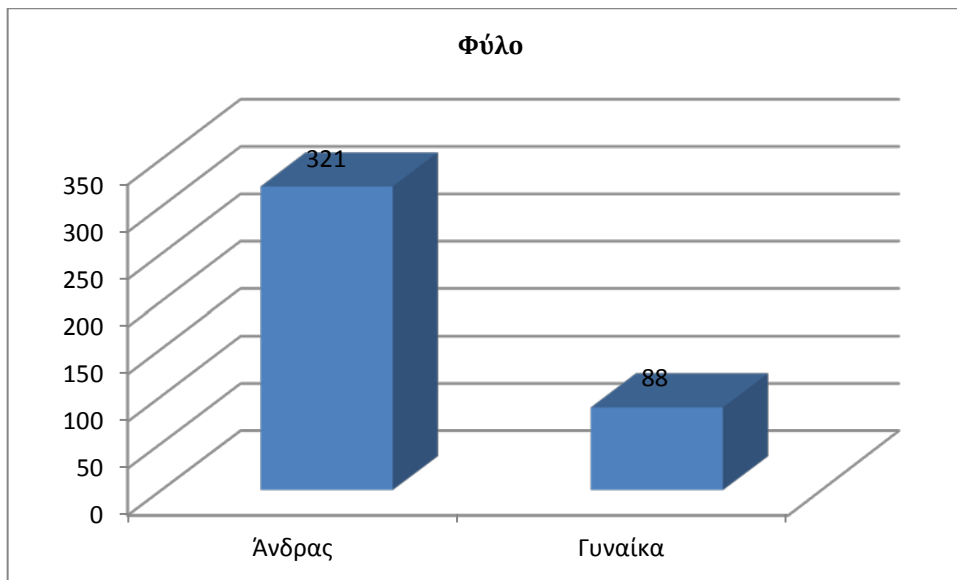
Πίνακας 5.2.9 Απόψεις των ερωτηθέντων γεωπόνων σχετικά με το αν η εισαγωγή ηλεκτρονικής ενημέρωσης στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της/καλλιέργεια χαρακτηρίζεται αναγκαία και σχετικά με τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών

		«Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.»						
		Διαφωνώ πλήρως	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πλήρως	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	Σύνολο
«Η ηλεκτρονική ενημέρωσή στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της καλλιέργειας.»	Καθόλου	,0%	,7%	,7%	,0%	1,4%	,0%	2,8%
	Λίγο	,0%	1,4%	1,4%	4,9%	3,5%	,0%	11,1%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	,0%	1,4%	4,2%	2,1%	,0%	7,6%
	Αρκετά	,7%	,0%	2,8%	15,3%	19,4%	,0%	38,2%
	Πολύ	,7%	,7%	1,4%	16,0%	18,8%	1,4%	38,9%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,7%	,7%	,0%	,0%	1,4%
	Σύνολο	1,4%	2,8%	8,3%	41,0%	45,1%	1,4%	100,0%

5.3 Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία του Δείγματος των Αγροτών

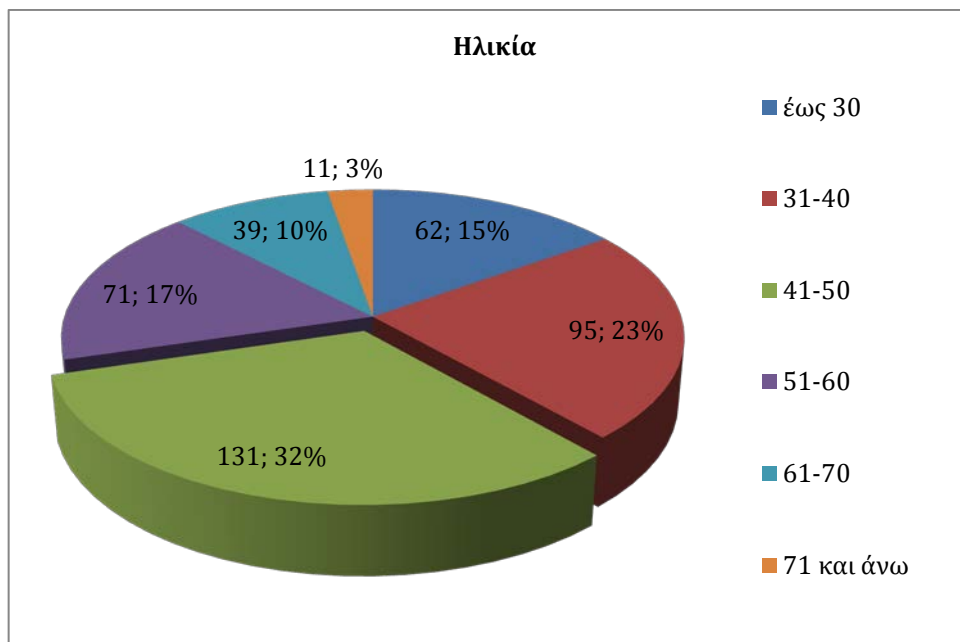
Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 409 αγρότες φυτικής παραγωγής. Έγινε προσπάθεια συλλογής δεδομένων από διάφορα μέρη της Ελλάδας, έτσι ώστε να υπάρχει μία συγκεντρωτική εικόνα των απόψεων των παραγωγών σχετικά με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών. Τα αποτελέσματα των ατομικών χαρακτηριστικών, τα οποία και σκιαγραφούν το προφίλ του δείγματος παρουσιάζονται στα ακόλουθα γραφήματα.

Όπως φαίνεται από το Γράφημα 5, το δείγμα της έρευνας απαρτίζεται από άντρες σε ποσοστό 78,5%, ενώ το ποσοστό των γυναικών που απάντησαν το ερωτηματολόγιο ήταν 21,5%.

Γράφημα 5. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος κατά φύλο

Η νεανικότητα των συμμετεχόντων είναι ενδεικτική και ανέρχεται σε ποσοστό 38% στο μικρότερο ηλικιακό κατώφλι των «Νέων Αγροτών» (<40 ετών), ακολουθεί η κατηγορία 41-50 ετών με ποσοστό 32%, ενώ τα μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις κατηγορίες 51-60, 61-70 και άνω των 71 ετών (17%, 10% και 3%, αντιστοίχως, Γράφημα 6).

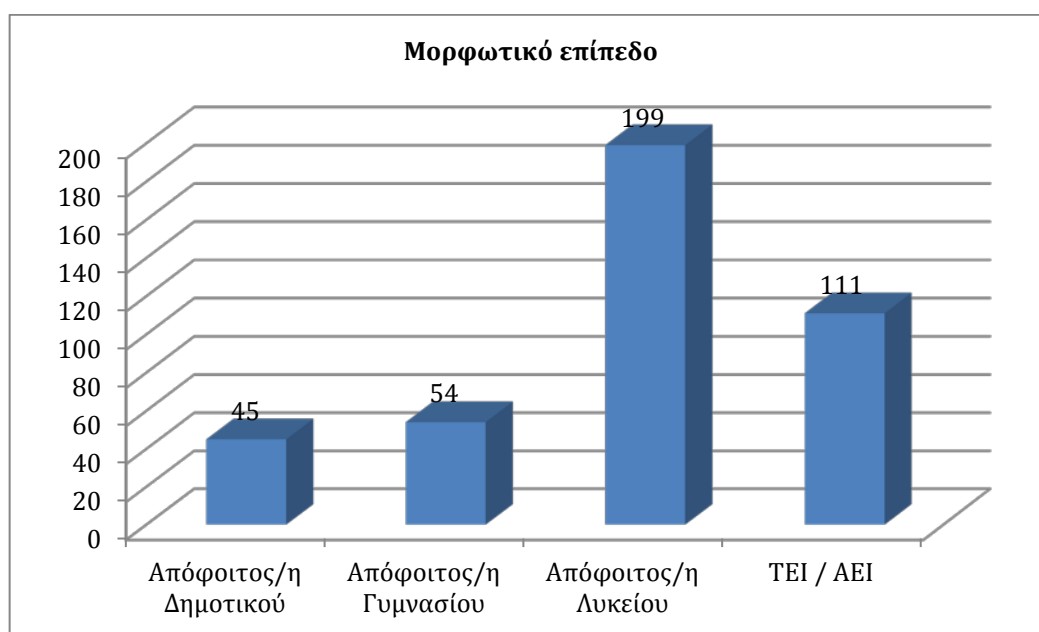

Γράφημα 6. Ποσοστιαία κατανομή δείγματος κατά ηλικία

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός της μονοκαλλιέργειας των αροτριάων καλλιεργειών, η οποία και καταλαμβάνει ποσοστό 55%, ενώ μόλις το 21% των αγροτών ακολουθεί την τακτική του «πρασινίσματος» της νέας ΚΑΠ (Καν. 1303/2013) σχετικά με την

ποικιλότητα των καλλιεργειών. Το 67% του δείγματος των αγροτών διαθέτει καλλιεργητική έκταση μεγαλύτερη της μέσης στρεμματικής έκτασης της χώρας (56 στρέμματα) και μικρότερη της μέσης ευρωπαϊκής στρεμματικής έκτασης (220 στρέμματα). Παρόλα αυτά υπάρχει μία μερίδα αγροτών (16%), η οποία καλλιεργεί περισσότερα στρέμματα από το μέσο ευρωπαϊκό όρο.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι κάτοχοι απολυτηρίου Λυκείου σε ποσοστό 48,7%, καθώς και κάτοχοι πτυχίου (ΑΕΙ και ΤΕΙ) σε ποσοστό 27,1%, το οποίο αποτελεί ένδειξη ότι οι αγρότες έχουν ικανοποιητικό επίπεδο μόρφωσης. Σε μικρότερα ποσοστά οι συμμετέχοντες είναι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου (13,2%) και απολυτηρίου Δημοτικού (11%, Γράφημα 7).

Γράφημα 7. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος κατά μορφωτικό επίπεδο

5.4 Στάση των αγροτών απέναντι στις νέες τεχνολογίες και στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΕΛ.Γ.Α.

Στον Πίνακα 5.4.1 παρατίθενται οι σημαντικές συσχετίσεις των απαντήσεων των αγροτών, μέσω των οποίων γίνεται δυνατή η διερεύνηση της ανταπόκρισης των αγροτών στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α.

Πίνακας 5.4.1 Αποτελέσματα ελέγχου ανεξαρτησίας με τη στατιστική μέθοδο Monte Carlo των απαντήσεων των αγροτών σχετικά με την ανταπόκρισή τους στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α.

Συσχετίσεις απαντήσεων ερωτηματολογίου αγροτών	χ^2	Επίπεδο σημαντικότητας (P-value)
«Γνωρίζω να χειρίζομαι ηλεκτρονικό υπολογιστή.»- «Ηλεκτρονική ενημέρωση για την εξέλιξη των ατομικών σας πορισμάτων.»	143,934	< 0,000
«Ενημερώνομαι για θέματα του ΕΛ.Γ.Α. μέσω των ηλεκτρονικών του υπηρεσιών.» - «Ηλεκτρονική ενημέρωση της αναλυτικής κατάστασης πορείας καλλιεργειών της περιοχής σας.»	184,626	< 0,000
«Ενημερώνομαι για θέματα του ΕΛ.Γ.Α. μέσω των ηλεκτρονικών του υπηρεσιών.» - «Ηλεκτρονική ενημέρωση της κατάστασης των ζημιών και της εξέλιξης αυτών.»	194,526	< 0,000

Οι περισσότεροι αγρότες του δείγματος (51,4%) χαρακτήρισαν τις γνώσεις τους σε θέματα χειρισμού Η/Υ από μετρίως έως πολύ επαρκείς και συγχρόνως ήταν πρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν μερικώς έως πλήρως την ηλεκτρονική εφαρμογή για ενημέρωση της εξέλιξης των ατομικών τους πορισμάτων (Πιν. 5.4.2). Αντίθετα, ποσοστό 11,7% των αγροτών δεν διέθετε γνώσεις Η/Υ και διαφώνησε με την αναγκαιότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσής τους (Πιν. 5.4.2). Από τους υπόλοιπους αγρότες, ποσοστό 16,6% αυτών, αν και δεν διέθετε γνώσεις Η/Υ, συμφώνησε στην ανάγκη ηλεκτρονικής ενημέρωσης για την εξέλιξη των ατομικών τους πορισμάτων (Πιν. 5.4.2). Οι αγρότες που πίστευαν ότι γνωρίζουν να χειρίζονται Η/Υ, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την ηλεκτρονική ενημέρωση της εξέλιξης των πορισμάτων τους από ότι ήταν αναμενόμενο (Πίν. 5.4.1).

Πίνακας 5.4.2 Απόψεις των ερωτηθέντων αγροτών σχετικά με το αν η γνώση τους σε θέματα χειρισμού Η/Υ χαρακτηρίζεται επαρκής και σχετικά με την αναγκαιότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσης για την εξέλιξη των ατομικών τους πορισμάτων

		«Ηλεκτρονική ενημέρωση για την εξέλιξη των ατομικών σας πορισμάτων.»						
		Καθόλου	Λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	Σύνολο
«Γνωρίζω να χειρίζομαι ηλεκτρονικό υπολογιστή.»	Καθόλου	4,6%	3,7%	4,2%	5,9%	3,2%	1,2%	22,7%
	Λίγο	1,2%	2,2%	1,7%	2,9%	4,6%	,0%	12,7%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,5%	1,0%	1,0%	4,6%	2,0%	,0%	9,0%
	Αρκετά	1,0%	2,0%	2,0%	9,0%	14,7%	,2%	28,9%
	Πολύ	1,5%	1,7%	1,7%	3,7%	17,4%	,5%	26,4%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,2%	,2%
	Σύνολο	8,8%	10,5%	10,5%	26,2%	41,8%	2,2%	100,0%

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων (56,5%) έκρινε τις υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. από μετρίως έως πολύ χρήσιμες και συγχρόνως τάχθηκε υπέρ της μερικής έως ολικής εφαρμογής μιας ηλεκτρονικής ενημερωτικής σελίδας καλλιεργειών (Πιν. 5.4.3). Αντίθετα, ποσοστό 13,5% των αγροτών δεν έχει επισκεφτεί τις υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. και διαφώνησε με την αναγκαιότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσής τους (Πιν. 5.4.3). Οι αγρότες που πίστευαν ότι οι υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του Οργανισμού χαρακτηρίζονται χρήσιμες, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την ηλεκτρονική ενημέρωση της πορείας των καλλιεργειών της περιοχής τους από ότι ήταν αναμενόμενο (Πίν. 5.4.1).

Πίνακας 5.4.3 Απόψεις των ερωτηθέντων αγροτών σχετικά με το αν οι υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. χαρακτηρίζονται χρήσιμες και σχετικά με την αναγκαιότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσης της αναλυτικής κατάστασης πορείας καλλιεργειών της περιοχής τους

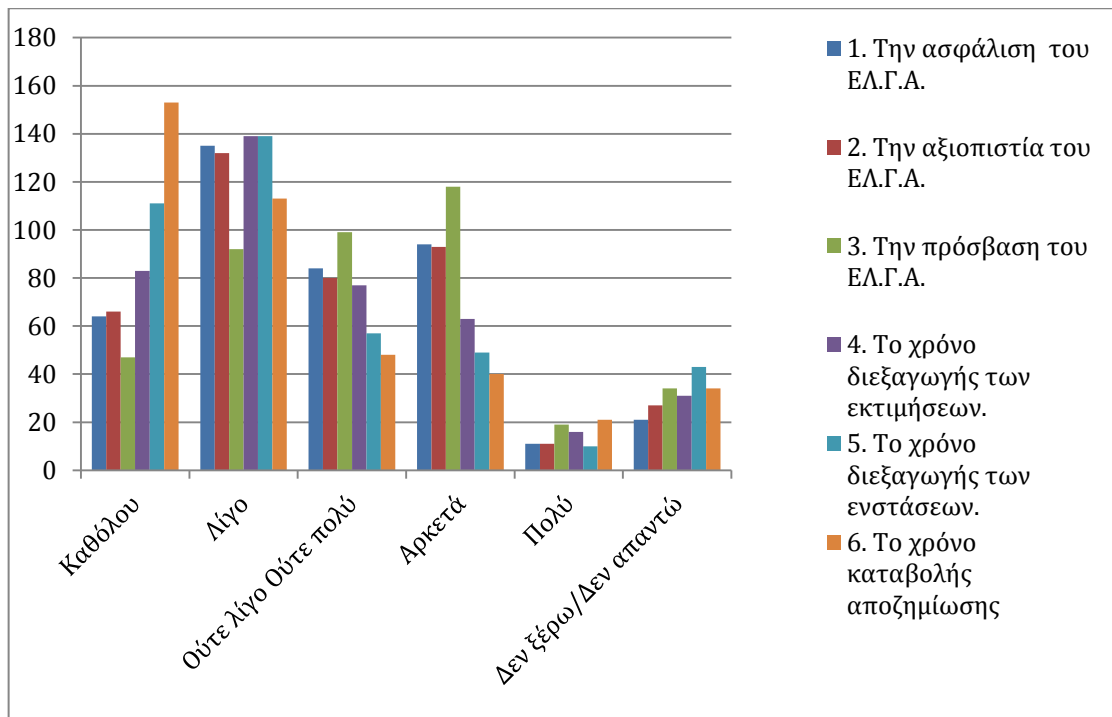
		«Ηλεκτρονική ενημέρωση της αναλυτικής κατάστασης πορείας καλλιεργειών της περιοχής σας.»						
		Καθόλου	Λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	Σύνολο
«Ενημερώνομαι για θέματα του ΕΛ.Γ.Α. μέσω των ηλεκτρονικών του υπηρεσιών.»	Καθόλου	6,1%	4,2%	3,2%	3,4%	5,6%	1,0%	23,5%
	Λίγο	,7%	4,4%	2,7%	7,1%	2,9%	1,2%	19,1%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,2%	,7%	1,7%	4,2%	3,4%	,0%	10,3%
	Αρκετά	1,2%	2,0%	3,2%	11,5%	11,7%	,0%	29,6%
	Πολύ	,2%	,2%	,7%	3,7%	12,0%	,0%	16,9%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,2%	,0%	,0%	,5%	,7%
	Σύνολο	8,6%	11,5%	11,7%	29,8%	35,7%	2,7%	100,0%

Οι περισσότεροι των αγροτών του δείγματος (49,4%) χαρακτήρισαν τις υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. από μετρίως έως πολύ χρήσιμες και συγχρόνως τάχθηκαν υπέρ της μερικής έως ολικής εφαρμογής ηλεκτρονικής ενημερωτικής σελίδας πορείας ζημιών (Πιν. 5.4.4). Αντίθετα, ποσοστό 14,9% των αγροτών δεν ενημερώνεται από τις υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. και διαφώνησε με την αναγκαιότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσής τους σχετικά με την πορεία των ζημιών (Πιν. 5.4.4). Από τους υπόλοιπους αγρότες, ποσοστό 19,8% αυτών, αν και δε δέχθηκε την χρησιμότητα των ήδη υπάρχουσών ηλεκτρονικών υπηρεσιών του Οργανισμού, συμφώνησε στην ανάγκη ηλεκτρονικής ενημέρωσης πορείας ζημιών (Πιν. 5.4.4). Οι αγρότες που πίστευαν ότι οι υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του Οργανισμού χαρακτηρίζονται χρήσιμες, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν την ηλεκτρονική ενημέρωση της πορείας των ζημιών από ότι ήταν αναμενόμενο (Πιν. 5.4.1).

Πίνακας 5.4.4 Απόψεις των ερωτηθέντων αγροτών σχετικά με το αν οι υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. είναι χρήσιμες και σχετικά με την αναγκαιότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσης της κατάστασης των ζημιών και της εξέλιξης αυτών

		«Ηλεκτρονική ενημέρωση της κατάστασης των ζημιών και της εξέλιξης αυτών.»						
		Καθόλου	Λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	Σύνολο
«Ενημερώνομαι για θέματα του ΕΛ.Γ.Α. μέσω των ηλεκτρονικών του υπηρεσιών.»	Καθόλου	6,1%	4,2%	3,7%	3,4%	5,4%	,7%	23,5%
	Λίγο	1,2%	3,4%	2,2%	6,4%	4,6%	1,2%	19,1%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	,0%	,7%	1,0%	3,2%	5,4%	,0%	10,3%
	Αρκετά	,2%	1,7%	2,2%	9,5%	15,9%	,0%	29,6%
	Πολύ	,2%	1,0%	,2%	2,2%	13,2%	,0%	16,9%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	,0%	,0%	,2%	,0%	,0%	,5%	,7%
	Σύνολο	7,8%	11,0%	9,5%	24,7%	44,5%	2,4%	100,0%

Όσον αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α., τα ευρήματα της έρευνας παρουσιάζουν την αρνητική εικόνα που έχουν οι συμμετέχοντες για τον Οργανισμό (Γράφημα 8). Συγκεκριμένα, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων αξιολόγησε αρνητικά όλες τις ερωτήσεις που σχετίζονταν με τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Αναλυτικότερα, οι παραγωγοί εκδήλωσαν τη δυσαρέσκειά τους τόσο ως προς την ασφάλιση που τους παρέχει ο Οργανισμός, σε ποσοστό 69,1%, όσο και ως προς την αξιοπιστία, με ποσοστό 68%. Όσον αφορά το χρόνο διεξαγωγής των εκτιμήσεων, το 73,1% δήλωσε όχι ικανοποιημένο, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χρονική διενέργεια των ενστάσεων και το χρόνο καταβολής της αποζημίωσης ανέρχονται σε 75% και 76,7%, αντίστοιχα. Παρόλα αυτά ένα μικρό ποσοστό δήλωσε την ικανοποίησή του από τις υπηρεσίες, το οποίο προσδίδει ένα θετικό πρόσημο στον Οργανισμό. Τα προαναφερόμενα αρνητικά και θετικά στοιχεία της αξιολόγησης του Οργανισμού από τους αγρότες θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια βάση προβληματισμού σχετικά με τους τρόπους βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών του. Σ' αυτό θα μπορούσε να συμβάλει με ουσιαστικό και άμεσο τρόπο η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών.

Γράφημα 8. Απαντήσεις στην ερώτηση «Δηλώστε πόσο ικανοποιημένοι είσαστε από τις παρεχόμενες υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α.»

Η πλειονότητα των αγροτών του δείγματος (56,2%) χαρακτήρισε την εισαγωγή της ηλεκτρονικής σελίδας πορείας ζημιών από αρκετά έως πολύ αναγκαία και συγχρόνως τάχθηκε υπέρ της καθοριστικής συμβολής της ηλεκτρονικής εφαρμογής στη βελτίωση της αξιοπιστίας του ΕΛ.Γ.Α. (Πιν. 5.4.5). Αντίθετα, ποσοστό 11,5% των αγροτών δε χαρακτήρισε αναγκαία την εισαγωγή ηλεκτρονικής σελίδας πορείας ζημιών και διαφώνησε με τη συμβολή της στη βελτίωση της αξιοπιστίας (Πιν. 5.4.5). Οι αγρότες που πίστευαν ότι η εισαγωγή ηλεκτρονικής σελίδας πορείας ζημιών χαρακτηρίζεται αναγκαία, είχαν σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να αποδεχτούν τη συμβολή της στην βελτίωση της αξιοπιστίας του Οργανισμού από ότι ήταν αναμενόμενο ($\chi^2=53,223$ $P=0,002$).

Πίνακας 5.4.5 Απόψεις των ερωτηθέντων αγροτών σχετικά με το αν η εισαγωγή ηλεκτρονικής σελίδας της πορείας των ζημιών χαρακτηρίζεται αναγκαία και σχετικά με τη βελτίωση της αξιοπιστίας του ΕΛ.Γ.Α. στο έργο του

		«Την αξιοπιστία του ΕΛ.Γ.Α. στο έργο του.»						
		Καθόλου	Λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Αρκετά	Πολύ	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	Σύνολο
«Ηλεκτρονική ενημέρωση της κατάστασης των ζημιών και της εξέλιξης αυτών.»	Καθόλου	2,7%	2,4%	1,2%	1,0%	,0%	,5%	7,8%
	Λίγο	2,7%	3,7%	1,7%	2,7%	,2%	,0%	11,0%
	Ούτε λίγο ούτε πολύ	1,2%	4,4%	2,0%	1,2%	,0%	,7%	9,5%
	Αρκετά	2,9%	9,0%	4,9%	5,9%	,7%	1,2%	24,7%
	Πολύ	5,6%	12,2%	9,8%	12,0%	1,7%	3,2%	44,5%
	Δεν ξέρω / Δεν απαντώ	1,0%	,5%	,0%	,0%	,0%	1,0%	2,4%
	Σύνολο	16,1%	32,3%	19,6%	22,7%	2,7%	6,6%	100,0%

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων γεωπόνων και παραγωγών αντιμετωπίζει θετικά την εισαγωγή ΤΠΕ και καινοτόμων πρακτικών στον Οργανισμό καθώς και τη συμβολή των νέων τεχνολογιών στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η στάση αυτή των δύο εμπλεκόμενων ομάδων θα μπορούσε να αποτελέσει ένα από τα βασικότερα κίνητρα για την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και της ΗΛΣΕΚ στον ΕΛ.Γ.Α.

5.5 Συζήτηση

Συμπύσσοντας τα αποτελέσματα της έρευνας που παρουσιάστηκαν παραπάνω, το δείγμα των γεωπόνων αποτελείται από 74 άνδρες και 70 γυναίκες, εκ των οποίων οι 93 ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 45-54 ετών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων έχει περισσότερα από 11 χρόνια προϋπηρεσία στον Οργανισμό. Το δείγμα των αγροτών στην πλειονότητά του αποτελείται από άνδρες (321 έναντι 88 γυναικών).

Από τους ερωτηθέντες οι 288 είναι μικρότεροι των 50 ετών. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων είναι απόφοιτοι Λυκείου.

Από τους συμμετέχοντες γεωπόνους, το 89% δήλωσε προϋπηρεσία άνω των 11 ετών και το 92,4% θεωρεί την εμπειρία ως σημαντικό παράγοντα, για την εκτέλεση της εργασίας τους. Επίσης το 75% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η καταχώρηση των πορισμάτων στα έντυπα δηλώσεων ζημιάς χαρακτηρίζεται από επαναλήψεις και το 83,3% συναίνεσε στη σύνδεση της εργασίας του με τη βάση δεδομένων (ΟΣΔΕ, ΔΚΕ). Τα προαναφερόμενα συνηγορούν στο ότι οι γεωπόνοι κατανοούν πλήρως το αντικείμενο της εργασίας τους. Επιπλέον το γεγονός ότι το 75% δήλωσε ότι θα προτιμούσε να χειρίζεται μια ηλεκτρονική εφαρμογή για τη διεκπεραίωση του έργου του, συμβαδίζει με το 70,1% που δήλωσαν ότι έχουν τη διάθεση να εκπαιδευτούν στη χρήση εξειδικευμένης εφαρμογής. Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν με τους Josang et al. (2007), οι οποίοι υποστήριξαν ότι οι εργαζόμενοι ενός οργανισμού πρέπει να έχουν επαρκή γνώση του αντικειμένου τους για την εκτέλεση της εργασίας τους και να αντιλαμβάνονται επαρκώς τι ακριβώς καλούνται να πράξουν.

Οι επαναλαμβανόμενες ενέργειες κατά την καταχώρηση των πορισμάτων συμβάλλουν καταλυτικά στο χρόνο παράδοσης των πορισμάτων στους πίνακες δηλώσεων ζημιάς. Σαφώς λοιπόν η σπουδαιότητα του ηλεκτρονικού υπολογιστή για τη διεκπεραίωση της εργασίας των γεωπόνων ενισχύει την αναγκαιότητα για την εκπαίδευση ηλεκτρονικής εφαρμογής. Η εκπαίδευση χρήσης ηλεκτρονικών εφαρμογών έχει σκοπό να αναπτύξει τις ικανότητες του ατόμου προς ικανοποίηση τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών. Συνεπώς η εκπαίδευση στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής είναι η δραστηριότητα που ωφελεί τους εργαζόμενους γεωπόνους συμβάλλοντας τόσο στη μείωση της έντυπης μορφής του εκτιμητικού έργου (αντιστοίχιση και ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων) όσο και στην ηλεκτρονική ενημέρωσή τους όσον αφορά την πορεία καλλιεργειών. Η θέση αυτή συμφωνεί με τους Παπαλεξανδρή και Μπουραντά (2002), οι οποίοι αναφέρουν ότι με την εκπαίδευση αυξάνεται η αποτελεσματικότητα και η παραγωγικότητα των εργαζομένων και επομένως αυξάνεται και η απόδοση της επιχείρησης.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε σε ποσοστό άνω του 77% την επιθυμία του για πρόσβαση και αξιοποίηση όλων των ψηφιακών εφαρμογών που τους τέθηκαν υπόψη. Είναι εύλογο αυτό το αποτέλεσμα, αφού η ηλεκτρονική ενημέρωση

στην αναλυτική εικόνα τόσο των καλλιεργειών όσο και των ζημιών ωφελεί την αξιοπιστία και αντικειμενικότητα του Οργανισμού, ενισχύει την άμεση μετάδοση της πληροφορίας, την ικανότητα και αποτελεσματικότητα των γεωπόνων και επιδρά θετικά στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ο Twining (2001) πιστεύει ότι οι καινοτόμες δράσεις με τις ΤΠΕ χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη επιτυχία όταν στηρίζονται σε προκαθορισμένους στόχους. Σύμφωνα με τον Page (2010), «αν οτιδήποτε κρίνεται εκ του αποτελέσματος, τότε η αυτοματοποίηση μας φέρνει πιο γρήγορα και πιο αποδοτικά σε αυτό το αποτέλεσμα και σε πολλές περιπτώσεις βελτιώνει και το ίδιο το αποτέλεσμα».

Το δείγμα των αγροτών σε ποσοστό 38% ανήκει στη νεανική ηλικιακή κατηγορία έως 40 ετών και το 32% στην κατηγορία 41-50 ετών. Ποσοστό άνω του 50% δήλωσε ότι χειρίζεται Η/Υ και ενημερώνεται από το διαδίκτυο και επιπλέον είναι διατεθειμένο να ενημερωθεί περαιτέρω σε ηλεκτρονικές εφαρμογές, γεγονός το οποίο δείχνει τη θετική στάση των γεωργών απέναντι στις νέες τεχνολογίες. Το διαδίκτυο αποτελεί πλέον καθημερινότητα για το σύγχρονο άνθρωπο, ειδικότερα για τις νεαρότερες ηλικίες αλλά και με μεγάλη προσπάθεια για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίοι θέλουν να μάθουν να χειρίζονται έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή και να περιηγούνται σε ιστοτόπους. Άλλωστε είναι σαφές ότι η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων αγροτών εγείρει την εκπαίδευσή τους στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Επίσης το κίνητρο της ηλεκτρονικής ενημέρωσής τους για τα ατομικά τους πορίσματα επιδρά θετικά στη διάθεση για εκπαίδευση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Εξάλλου σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (Δελτίο Τύπου 05-11-2014) συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός των χρηστών του διαδικτύου ακόμα και σε μη αστικές περιοχές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, όσον αφορά την ικανοποίηση των παραγωγών από τις παρεχόμενες υπηρεσίες, οι απόψεις των αγροτών είναι αρνητικές για τον Οργανισμό. Οι περισσότεροι γεωργοί, σε ποσοστά που ξεπερνούν το 60%, δήλωσαν δυσαρεστημένοι από τις υπηρεσίες που τους παρέχονται, γεγονός που φανερώνει την αναγκαιότητα για εκσυγχρονισμό. Τα δεδομένα αυτά συμφωνούν με την έρευνα ποιότητας που διεξήχθη όσον αφορά την μέτρηση ικανοποίησης των πελατών από τη Διοίκηση (Tsoukatos et al, 2006) όπου παρατηρήθηκε ότι υπάρχει έλλειμμα ικανοποίησης σε τομείς όπως η αξιοπιστία, η ανταπόκριση καθώς και η εξυπηρέτηση.

Καθώς λοιπόν έχει ωριμάσει και ενσωματωθεί στην καθημερινότητά μας η χρήση του διαδικτύου, τα οφέλη που αποκομίζονται είναι πολλαπλά: αμεσότητα για τον αποδέκτη και δυνατότητα μαζικής διάδοσης σε όλους τους ενδιαφερόμενους. Οι αγρότες σε ποσοστό άνω του 60% εκδήλωσαν την υποστήριξή τους στην εισαγωγή ψηφιακών εφαρμογών, το οποίο αναδεικνύει την επιθυμία τους να απολαμβάνουν τις εκσυγχρονισμένες υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον η ηλεκτρονική ενημέρωση των αγροτών σε θέματα των ζημιών στις καλλιέργειες θα προήγαγε την αξιοπιστία του Οργανισμού. Τα δεδομένα αυτά συμφωνούν με τον Page (2010), ο οποίος αναφέρει ότι με την αυτοματοποίηση οι επιχειρήσεις μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους και να διασφαλίσουν διαφανείς και αξιόπιστες διαδικασίες. Επιπρόσθετα σύμφωνα με τα ευρήματα των Δασκαλογιαννάκη και Δημητρογιαννάκη (2012), δύο δημόσιοι οργανισμοί (ΕΟΠΥΥ, ΓΓΠΣ) οι οποίοι εφάρμοσαν τις ΤΠΕ αποκόμισαν μεγάλα οφέλη τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τους πελάτες τους (ασφαλισμένους και φορολογούμενους αντίστοιχα).

Επομένως επιβεβαιώνεται η αξία της συμβολής των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας στην ενημέρωση και προσωπική διευκόλυνση του πληθυσμού. Στην εποχή μας είναι απαραίτητο ένας ασφαλιστικός οργανισμός να εκσυγχρονίζεται και να αναζητά νέους τρόπους αποτελεσματικής εξυπηρέτησης του πελάτη. Η πληροφορία στη σημερινή κοινωνία αποτελεί κοινωνικό αγαθό και είναι πρωταρχικής σημασίας για την ευημερία και την ποιότητα ζωής του κοινωνικού συνόλου. Είναι πλέον γνωστό ότι η τεχνολογία ενοποιεί τα πάντα, οπουδήποτε και οποτεδήποτε.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ο ΕΛ.Γ.Α. έχει όλα τα χαρακτηριστικά τα οποία σύμφωνα με τον Miller (2014) ευνοούν τη χρήση της αυτοματοποίησης σε έναν οργανισμό. Η αναγκαιότητα εισαγωγής ηλεκτρονικού συστήματος αυτοματοποίησης είναι μεγαλύτερη όταν υπάρχουν επαναλαμβανόμενες ενέργειες που δε χρειάζονται την ανθρώπινη παρέμβαση, μεταφορά δεδομένων από σύστημα σε σύστημα και όταν μια δραστηριότητα εκτελείται πολύ πιο γρήγορα μέσω της αυτοματοποίησης. Η μετάβαση στη ψηφιακή πραγματικότητα προσδίδει στον οργανισμό δυνατότητα εξέλιξης και τον μεταμορφώνει σε κόμβο πληροφόρησης.

Κεφάλαιο 6

Συμπεράσματα

Ο ΕΛ.Γ.Α. από την ίδρυσή του αποτελεί το μοναδικό φορέα του ενιαίου εθνικού συστήματος για την προστασία και την ασφάλιση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα βασισμένο στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής γεωργίας. Η καθολικότητα και υποχρεωτικότητα του συγκεκριμένου συστήματος το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα συστήματα των γεωργικών ασφαλίσεων που επικρατούν ανά τον κόσμο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το έμψυχο δυναμικό, οι γεωπόνοι του ΕΛ.Γ.Α. καθώς και οι ασφαλιζόμενοι γεωργοί επιδεικνύουν θετική διάθεση για την εισαγωγή ΤΠΕ και της προτεινόμενης ΗΛΣΕΚ. Επιπλέον αναδεικνύεται η κατεπείγουσα ανάγκη για την εισαγωγή ψηφιακών εφαρμογών στη διαδικασία του εκτιμητικού έργου και των παρεχόμενων υπηρεσιών αυτού. Οι γεωπόνοι εκδήλωσαν θετική στάση στην εξάλειψη των επαναλαμβανόμενων διαδικασιών της εργασίας τους και συγχρόνως επιθυμία για πρόσβαση και εμπλοκή στο όποιο εγχείρημα ηλεκτρονικής αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του Οργανισμού. Ωστόσο υπάρχει ένα μικρό ποσοστό γεωπόνων οι οποίοι δεν επιδεικνύουν διάθεση ανταπόκρισης. Από την πλευρά των παραγωγών παρουσιάστηκε η δυσαρέσκειά τους ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. αλλά και η προθυμία τους για άμεση ηλεκτρονική πρόσβαση στις υπηρεσίες που τους αφορούν.

Συμπερασματικά, η εισαγωγή των ΤΠΕ και της ΗΛΣΕΚ θα αναβαθμίσει το κύρος του Οργανισμού προσδίδοντάς του διαφάνεια, αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα. Παράλληλα θα καταστεί δυνατή η βελτίωση της αποδοτικότητας των ανθρωπίνων πόρων (γεωπόνοι) με μακροπρόθεσμο τελικό αποτέλεσμα τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την μετεξέλιξη του Οργανισμού σε ένα πρότυπο «Ηλεκτρονικό Οργανισμό».

Προτάσεις

Το εγχείρημα «Αναβάθμιση των γεωργικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα: εκσυγχρονισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας του εκτιμητικού έργου» με τις προαναφερθείσες παρεμβάσεις σε ΤΠΕ και πρακτικές μπορεί να επιτύχει μόνο όταν αποτελέσει υψηλή προτεραιότητα της Διοίκησης του Οργανισμού. Σαφώς η σημασία του ανθρώπινου δυναμικού του Οργανισμού τόσο με την επιμόρφωση αυτού όσο και με την ενεργή εμπλοκή του (awareness) θα κρίνει καθοριστικά την έκβαση της όλης προσπάθειας.

Ο ΕΛΓΑ σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού όσον αφορά την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του απαιτείται να προβεί στα ακόλουθα:

- α. Αναμόρφωση του Κανονισμού Ασφάλισης όσον αφορά τα χρονικά στάδια των καλλιεργειών συμπεριλαμβάνοντας τα νέα κλιματολογικά δεδομένα της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής.
- β. Αναδιάταξη του συστήματος εποπτείας και εμπλοκή όλων των γεωπόνων ανά ομάδες σε τομείς ευθύνης για την πορεία των καλλιεργειών και των ζημιών, ώστε να τεθεί τέρμα σε τοπικά φαινόμενα αμεροληψίας.
- γ. Δημιουργία ζωνών υψηλού κινδύνου ανά περιοχές ανάλογα με τη συχνότητα εμφάνισής τους και της συμβατότητας των καλλιεργειών.
- δ. Σχέδιο Αντασφάλισης στηριζόμενοι στην τεχνογνωσία των άλλων χωρών.

Ο Οργανισμός στο επίπεδο της ψηφιακής του αναβάθμισης απαιτείται να προβεί σε:

- α. Εμπψύχωση ανθρώπινου δυναμικού διοργανώνοντας ενημερωτικές εκδηλώσεις και έμπρακτη συμμετοχή των εργαζομένων με τη Διοίκηση στον σχεδιασμό.
- β. Επιμόρφωση του προσωπικού στη ψηφιακή τεχνολογία.
- γ. Κοστολόγηση - για την υλοποίηση των νέων ψηφιακών παρεμβάσεων πρέπει να βασισθεί σε μία μελέτη του κόστους επένδυσης και σε ένα χρονικό προγραμματισμό (project management).

Παράρτημα Α

Ερωτηματολόγια

A.1 Ερωτηματολόγιο 1

Αγαπητοί/ες συνάδελφοι/ισσες,

Στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής μου διατριβής στη Σχολή Οικονομικών Σπουδών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου με τίτλο: « Αναβάθμιση των γεωργικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα: εκσυγχρονισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας του εκτιμητικού έργου» έχω ετοιμάσει το παρακάτω ερωτηματολόγιο, το οποίο μελετά την εισαγωγή νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας καθώς επίσης και τη δημιουργία ηλεκτρονικής ενημερωτικής σελίδας των καλλιεργειών στον ΕΛ.Γ.Α.

Η έρευνα αποσκοπεί στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του οργανισμού και ειδικότερα στην απλοποίηση και επίσπευση του παρεχόμενου έργου μέσω της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας. Η καινοτομία του εγχειρήματος αυτού εκφράζεται με τη δημιουργία ηλεκτρονικής σελίδας των καλλιεργειών και έχει ως στόχο τη διαδικτυακή πηγή πληροφοριών παρέχοντας άμεση πρόσβαση στην πλούσια γεωργική παραγωγή της Ελλάδας από όλους τους ενδιαφερόμενους. Για να είναι εφικτό αυτό πρέπει να τροφοδοτείται με τα στοιχεία της πορείας όλων των σημαντικών καλλιεργειών ανά νομό – κυριότερες καλλιέργειες, καλλιεργήσιμα στρέμματα ανά είδος, αναμενόμενες και τελικές στρεμματικές αποδόσεις, στάδια ανάπτυξης, ζημιογόνα αίτια και ζημιωθείσες καλλιέργειες, έκταση ζημιάς, εξέλιξη ζημιάς και να συνοδεύεται από φωτογραφικό υλικό. Στόχος της όλης μελέτης είναι η μετεξέλιξη του ΕΛ.Γ.Α. σε έναν πρότυπο ηλεκτρονικό - κοινωφελούς χαρακτήρα – Οργανισμό.

Θα εκτιμούσα ιδιαίτερα τη συμβολή σας σε αυτή την έρευνα μέσω της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι ανώνυμη και απαιτεί περίπου 5 λεπτά από τον χρόνο σας.

Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων
Τσιώκου Βασιλική

* Απαιτείται

1η Ενότητα: Αντικείμενο εργασίας

Δηλώστε το βαθμό συμφωνίας/διαφωνίας σχετικά με τις παρακάτω δηλώσεις:

1. Η εμπειρία αποτελεί παράγοντα για την εκτέλεση του εκτιμητικού έργου. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ

2. Οι σχέσεις με τους συναδέλφους συμβάλλουν στη συλλογική εργασία. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Η διεκπεραίωση της εργασίας μου εξαρτάται από τη σωστή διαχείριση του τμήματος εκτιμήσεων. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4. Η καταχώρηση των πορισμάτων στα έντυπα δηλώσεων ζημιάς χαρακτηρίζεται από επαναλήψεις. *

(κωδικός, είδος καλλιέργειας, ποικιλία)

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

5. Η διεκπεραίωση της εργασίας μου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη βάση δεδομένων (ΔΚΕ, ΟΣΔΕ). *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2η Ενότητα: Χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή

Δηλώστε την απάντηση που αντανακλά περισσότερο την άποψή σας:

1. Για τη διεκπεραίωση της εργασίας μου χρειάζεται ηλεκτρονικός υπολογιστής. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2. Για τη διεκπεραίωση της έντυπης μορφής του εκτιμητικού έργου θα προτιμούσα να χειρίζομαι μία ηλεκτρονική εφαρμογή. *

(σύνταξη πορισμάτων, ολοκλήρωση πίνακα δηλώσεων ζημιάς)

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Είμαι διατεθειμένος/η να ενημερωθώ στη χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3η Ενότητα: Ηλεκτρονικές διαδικασίες

Αξιολογήστε την επίδραση των παρακάτω παραγόντων στη βελτίωση της εργασιακής σας απόδοσης:

1. Ηλεκτρονική υποβολή δήλωσης ζημιάς. *

- Καθόλου σημαντικό
- Λίγο σημαντικό
- Ούτε ασήμαντο Ούτε σημαντικό
- Αρκετά σημαντικό
- Πολύ σημαντικό
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2. Ηλεκτρονική εισαγωγή των προκαταρκτικών στοιχείων για τη συγγραφή του πίνακα δηλώσεων ζημιάς. *

- Καθόλου σημαντικό
- Λίγο σημαντικό
- Ούτε ασήμαντο Ούτε σημαντικό
- Αρκετά σημαντικό
- Πολύ σημαντικό
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Ηλεκτρονική αντιστοίχιση και ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων μέσω βάσης δεδομένων. *

- Καθόλου σημαντικό
- Λίγο σημαντικό
- Ούτε ασήμαντο Ούτε σημαντικό
- Αρκετά σημαντικό
- Πολύ σημαντικό
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4. Χρήση GPS κατά τον επιτόπιο έλεγχο των αγροτεμαχίων για τον εντοπισμό της θέσης τους. *

- Καθόλου σημαντικό
- Λίγο σημαντικό
- Ούτε ασήμαντο Ούτε σημαντικό
- Αρκετά σημαντικό
- Πολύ σημαντικό
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4η Ενότητα: Εισαγωγή ηλεκτρονικής σελίδας με στοιχεία της πορείας των καλλιεργειών και των ζημιών που συμβαίνουν

Απαντήστε πόσο σημαντική είναι η καθεμία από τις παρακάτω δυνατότητες:

1. Η ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική κατάσταση της πορείας κάθε καλλιέργειας/ανά νομό. *

(καλλιεργούμενα στρέμματα/περιοχή, βλαστικά στάδια εξέλιξης καλλιεργειών, αναμενόμενες παραγωγές κ.α.)

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2. Η ηλεκτρονική ενημέρωση στην αναλυτική εικόνα της ζημιάς και της εξέλιξής της ανά καλλιέργεια. *

(πληγείσες περιοχές, πληγείσες καλλιέργειες, ένταση και έκταση ζημιάς κ.α.)

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

5η Ενότητα: Αναμενόμενα αποτελέσματα

Δηλώστε το βαθμό συμφωνίας/διαφωνίας σχετικά με τα παρακάτω αποτελέσματα:

1. Απλοποίηση και μείωση της έντυπης μορφής. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2. Μείωση του χρόνου παράδοσης των πορισμάτων εκτίμησης. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Αντικειμενικότητα και αξιοπιστία της όλης διαδικασίας. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4. Ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

5. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. *

- Διαφωνώ πλήρως
- Διαφωνώ
- Ούτε διαφωνώ Ούτε συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ πλήρως
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

6η Ενότητα: Ατομικά χαρακτηριστικά

1. Φύλο *

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. Ηλικία *

έτη

3. Επίπεδο σπουδών *

(Υπάρχει η δυνατότητα και 2ης επιλογής)

- Πτυχίο Πανεπιστημίου
- Μεταπτυχιακός τίτλος
- Διδακτορικός τίτλος

4. Έτη υπηρεσίας στον ΕΛΓΑ *

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα δοθούν και στη Διεύθυνση του Οργανισμού ώστε αν το επιθυμεί, να τα αξιοποιήσει προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες του εκτιμητικού έργου.

A.2 Ερωτηματολόγιο 2

Αγαπητέ κύριε/ κυρία

Στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου με τίτλο: «Αναβάθμιση των γεωργικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα: εκσυγχρονισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας του εκτιμητικού έργου» έχω ετοιμάσει το παρακάτω ερωτηματολόγιο, το οποίο μελετά την εισαγωγή νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας καθώς επίσης και τη δημιουργία ηλεκτρονικής ενημερωτικής σελίδας των καλλιεργειών στον ΕΛ.Γ.Α.

Η έρευνα αποσκοπεί στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του οργανισμού και ειδικότερα στην απλοποίηση και επίστευση του παρεχόμενου έργου μέσω της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας. Η καινοτομία του εγχειρήματος αυτού εκφράζεται με τη δημιουργία ηλεκτρονικής σελίδας των καλλιεργειών και έχει ως στόχο την διαδικτυακή πηγή πληροφοριών παρέχοντας άμεση πρόσβαση στην πλούσια γεωργική παραγωγή της Ελλάδας από όλους τους ενδιαφερόμενους. Για να είναι εφικτό αυτό πρέπει να τροφοδοτείται με τα στοιχεία της πορείας όλων των σημαντικών καλλιεργειών ανά νομό – κυριότερες καλλιέργειες, καλλιεργήσιμα στρέμματα, αναμενόμενες και τελικές στρεμματικές αποδόσεις, στάδια ανάπτυξης, ζημιογόνα αίτια και ζημιωθείσες καλλιέργειες, έκταση ζημιάς, εξέλιξη ζημιάς και να συνοδεύεται από φωτογραφικό υλικό.

Θα εκτιμούσα ιδιαίτερα τη συμβολή σας σε αυτή την έρευνα μέσω της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι ανώνυμη και απαιτεί περίπου 2 λεπτά από τον χρόνο σας.

Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων

Τσιώκου Βασιλική

* Απαιτείται

1η Ενότητα: Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή

Δηλώστε την απάντηση που εκφράζει τις δυνατότητές σας:

1. Γνωρίζω να χειρίζομαι ηλεκτρονικό υπολογιστή. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ

2. Ενημερώνομαι για αγροτικά ζητήματα από το ίντερνετ. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Ενημερώνομαι για θέματα του ΕΛ.Γ.Α. μέσω των ηλεκτρονικών του υπηρεσιών. *

(σελίδα του ΕΛ.Γ.Α. στο ίντερνέτ www.elga.gr, 1540)

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4. Είμαι διατεθειμένος/η να ενημερωθώ για τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή.

*

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2η Ενότητα: Ηλεκτρονικές υπηρεσίες ΕΛ.Γ.Α

Δηλώστε πόσο σημαντική είναι καθεμία από τις παρακάτω δυνατότητες:

1. Ηλεκτρονική ενημέρωση της αναλυτικής κατάστασης πορείας καλλιεργειών της περιοχής σας. *

(καλλιεργούμενα στρέμματα/περιοχή, βλαστικά στάδια εξέλιξης καλλιεργειών, αναμενόμενες παραγωγές κ.α.).

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2. Ηλεκτρονική ενημέρωση της αναλυτικής κατάστασης πορείας καλλιεργειών της χώρας. *

(καλλιεργούμενα στρέμματα/περιοχή, βλαστικά στάδια εξέλιξης καλλιεργειών, αναμενόμενες παραγωγές κ.α.).

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Ηλεκτρονική ενημέρωση της κατάστασης των ζημιών και της εξέλιξης αυτών. *

(πληγείσες περιοχές, πληγείσες καλλιέργειες, ένταση και έκταση ζημιάς κ.α.).

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4. Ηλεκτρονική ενημέρωση για την εξέλιξη των ατομικών σας πορισμάτων. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

5. Ηλεκτρονική υποβολή των δηλώσεων ζημιάς. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3η Ενότητα: Παρεχόμενες υπηρεσίες ΕΛ.Γ.Α.

Δηλώστε πόσο ικανοποιημένοι είσαστε από τα κάτωθι:

1. Την ασφάλιση της γεωργικής παραγωγής που σας παρέχει ο ΕΛ.Γ.Α. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

2. Την αξιοπιστία του ΕΛ.Γ.Α. στο έργο του. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

3. Την πρόσβαση στις υπηρεσίες του ΕΛ.Γ.Α. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4. Το χρόνο διεξαγωγής των εκτιμήσεων. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

5. Το χρόνο διεξαγωγής των ενστάσεων. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

6. Το χρόνο καταβολής της αποζημίωσης. *

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο Ούτε πολύ
- Αρκετά
- Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

4η Ενότητα: Γενικές πληροφορίες

Απαντήστε στα παρακάτω:

1. Φύλο *

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. Ηλικία *

3. Καλλιέργεια *

- Αροτραία
- Δενδρώδη
- Κηπευτικά

4. Καλλιεργούμενα στρέμματα *

5. Μορφωτικό επίπεδο *

- Απόφοιτος/η Δημοτικού
- Απόφοιτος/η Γυμνασίου
- Απόφοιτος/η Λυκείου
- ΤΕΙ / ΑΕΙ

6. Γεωργικό εισόδημα

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας

Τσιώκου Βασιλική

Παράρτημα Β

Βιβλιογραφία

Α. Ξενόγλωσση

1. Barnett B. (2003) *Παρουσίαση του γεωργοασφαλιστικού συστήματος των ΗΠΑ* Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης «Φυσικοί κίνδυνοι και ασφαλίσεις στον γεωργικό τομέα - Προοπτικές στην Ευρώπη των 25» Πρακτικά της Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης, Θεσσαλονίκη 5-6 Ιουνίου 2003, ΕΛ.Γ.Α., Αθήνα
2. Bartol, K.M. & Martin, D.C., (1998) *Management* Boston: McGraw-Hill Co
3. Bennett, R., (2001) *Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (Μάνατζμεντ), Κλειδάριθμος*
4. Bielza, M., Conte, C., Dittmann, C., Gallego, J., Stroblmair, J. (2008), *Agricultural Insurance Schemes*. European Commission, JRC, Agriculture and Fisheries Unit Available:
http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/insurance/full_report_en.pdf
5. Burroughs, G. E. (1975) *Design and analysis in educational research*. Birmingham: School of Education, University of Birmingham.
6. Clayton, M.C. & Raynor, E.M., (2003) *The innovator's Solution - Creating and sustaining successful growth*, Harvard Business School Press
7. Fernandez, M., (2003) «Το Ισπανικό μοντέλο» Ημερίδα ΕΛ.Γ.Α. 19^η Διεθνής Έκθεση "AGROTICA HELEXPO 2003" Θεσσαλονίκη

8. Goodwin, B., (2001) *Problems with Market Insurance in Agriculture* American Journal of Agriculture Economics
9. Joint Research Center, (2009) Risk management and Agriculture Insurance Schemes in Europe, EUR 23943 – EN 2009
10. Josang, A., Alzomai, M. & Suriadi, S. (2007). Usability and Privacy in Identity Management. Australasian Information Security Workshop. Ballarat
11. Mehta, C.R., Patel, N.R., (1996) SPSS Exact tests 7.0 for Windows
12. Miller, A., (2014) *Redefining Operational Excellence: New Strategies for Maximizing Performance and Profits Across the Organization*, New York: Amacom
13. Morgan, G. A., Leech, N. L., Gloeckner, G. W., & Barrett, K.C., (2004) SPSS for introductory statistics
14. OECD (2009) *Risk management in Agriculture: a holistic conceptual framework The highlights* Chapter 2 Available:
<http://www.oecd.org/agriculture/agricultural-policies/45558582.pdf>
15. OECD, (2015) *Agricultural policy monitoring & evaluation 2015* Edition of OECD publishing Paris
16. Page, S., (2010) *The Power of Business Process Improvement: 10 Simple Steps to Increase Effectiveness, Efficiency and Adaptability*, New York, Amacom
17. Patton E. & Appelbaum S.H., (2003), "The Case for Case Studies in Management Research" *Management Research News*, Volume 26, Number 5, pp 60-71
18. Sax, G. (1979). *Foundations of Educational Research*. Englewood Cliffs: Prestige-Hall Inc.

19. Skees, J., (2003) Drawing from Lessons Learned on Index Insurance to Consider Financing Famine Relief Efforts, Inter-American Development Bank, Washington D.C
20. Tomala, F. & Senecal, O., 2004 «Innovation management: a synthesis of academic and industrial points of view», Elsevier, Intern. Journal Of Project Management,v.22
21. Torano, A.F., (2003) Παρουσίαση του γεωργοασφαλιστικού συστήματος της Ισπανίας Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης «Φυσικοί κίνδυνοι και ασφαλίσεις στον γεωργικό τομέα - Προοπτικές στην Ευρώπη των 25» Πρακτικά της Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης, Θεσσαλονίκη 5-6 Ιουνίου 2003, ΕΛ.Γ.Α., Αθήνα
22. Torres, L., Pina, V. & Royo, S., (2005) E-government and the transformation of public administrations in EU countries, Emerald, Vol.25 No.5
23. Tsoukatos E & Rand G, (2006) “Path analysis of perceived service quality, satisfaction and loyalty in Greek insurance”, *Managing Service Quality*
24. Twining, P. (2001) Planning to use Education 3-13, 29(1)
25. Volanen R. (1999) *Risk Protection in European Farming* In the proceedings of the Seminar in Madrid “Risk Protection Systems in the 21st Century Agriculture” Centro de publicaciones del MAGRAMA 6/1999
26. Yin, R. K., (2009) *Case Study Research: Design and Methods*, Sage Publications
27. Yin, R. K. (2003) *Case study research: Design and methods*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications

B. Ελληνική

28. Αγρότυπος, Ιστοσελίδα, (2013) Λόγω της μεγάλης έκτασης της ζημιάς από το χαλάζι θα καθυστερήσουν οι εκτιμήσεις από τον ΕΛΓΑ σε Ημαθία και Πέλλα, διαθέσιμο: <http://www.agrotypos.gr/index.asp?mod=articles&id=80627>
29. Αποστολάκης, Ι., Λούκης, Ε., Χάλαρης, Ι., (2008) Η Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση - Οργάνωση, Τεχνολογία & εφαρμογές, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
30. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, (2015) «Έννοιες – Ορισμοί, σύμφωνα με Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας» και το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» Στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας:
<http://www.gscp.gr/ggpp/site/home/ws/units/primary+menu/ggpp/enies.csp>
31. Γεν. Δ/νση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, (2014) Κοινή γεωργική πολιτική της ΕΕ: στόχος η επισιτιστική μας ασφάλεια, η διαφύλαξη της υπαίθρου και η προστασία του περιβάλλοντος Έκδοση Ευρωπαϊκή Επιτροπή Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας Ενημέρωση πολιτών 1049, Βρυξέλλες
32. Γεωργιάδης, Ν., (2003) Πολιτικές διαχείρισης αγροτικών κινδύνων – παρελθόν – παρόν μέλλον, Εκδοτικός Οίκος Λιβάνη, Αθήνα
33. Γεωργαντά, Ζ., (2003) Επιχειρηματικότητα και Καινοτομίες: Το Management της Επιχειρηματικής Καινοτομίας, Εκδόσεις Ανικούλα, Θεσσαλονίκη
34. Δασκαλογιαννάκη, Ξ., Δημητρογιαννάκη, Α., (2013) Οργανωσιακή Αλλαγή, Πτυχιακή Εργασία, ΑΤΕΙ Κρήτης
35. Δρυς Γ., (2003) Κήρυξη εργασιών της Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης «Φυσικοί κίνδυνοι και ασφαλίσεις στον γεωργικό τομέα – Προοπτικές στην Ευρώπη των 25» Πρακτικά της Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης Θεσσαλονίκη 5-6 Ιουνίου 2003, ΕΛΓΑ Αθήνα

36. ΕΛ.Γ.Α., (2015) Η ασφάλιση και η προστασία της αγροτικής δραστηριότητας και οι προοπτικές της Ενημερωτική συνάντηση που πραγματοποίησε ο ΕΛ.Γ.Α. στην Π.Ε. Έβρου, (25 - 26 Ιουνίου 2015)
37. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου 05-11-2014 «Έρευνα χρήσης τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τα νοικοκυριά 2014» , διαθέσιμο στο www.statistics.gr
38. Έξαρχος, Β., (2015), Πρώτη πληρωμή αποζημιώσεων ΕΛ.Γ.Α. εξήγγειλε ο Έξαρχος, διαθέσιμο:
<http://www.agronews.gr/agora/apozimioseis-/arthro/119554/proti-pliromi-apozimioseon-elga-tis-epomenes-meres-exiggeile-o-exarhos/>
39. ΚΑΠ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006
40. Κανελλόπουλος, Χ. Κ., (2002) Διοίκηση προσωπικού – Ανθρώπινου δυναμικού
41. Κοινή Γεωργική Πολιτική, (2013) Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και η γεωργία στην Ευρώπη - συχνές ερωτήσεις, διαθέσιμο: <http://farm-sup.eu/gr/page/article/15>
42. Κουρεμπές, Θ., (2016) ΕΛ.Γ.Α. Ο ρόλος του και οι στόχοι του για τη νέα χρονιά, Φάκελος Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, διαθέσιμο:
http://www.piraeusbank.gr/~media/Gr/Agrotos/Files/EpiGis_No6.pdf

43. Κουτσουπιάς, Θ., (2015), Πρώτη πληρωμή αποζημιώσεων ΕΛ.Γ.Α. εξήγγειλε ο Έξαρχος, διαθέσιμο: <http://www.agronews.gr/agora/apozimioseis-/arthro/119554/proti-pliromi-apozimioseon-elga-tis-epomenes-meres-exiggeile-o-exarhos/>
44. Μιχαλόπουλος, Ν., (2003) Από τη Δημόσια Γραφειοκρατία στο Δημόσιο Management, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
45. Νεκτάριος, Μ., (2014) Ιδιωτική ασφάλιση και οικονομική ανάπτυξη: Οι προοπτικές της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, διαθέσιμο: <http://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/435-450%20Nektarios%202014.pdf>
46. Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.), (1999) Αρχές και Κανόνες Εκτιμητικής Πρακτικής Στα πρακτικά των CROSS MEETINGS «Συναντήσεις Διαμόρφωσης Πολιτικής στον ΕΛ.Γ.Α.» Νάουσα (16/11/1999), ΕΛ.Γ.Α., Αθήνα
47. Παπαλεξανδρή, Ν., Μπουραντάς, Δ., (2002) Αποτελεσματική Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων, Εκδόσεις Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
48. ΠΑΣΕΓΕΣ, (2016) Άμεσες και δίκαιες αποζημιώσεις για τους αγρότες, διαθέσιμο: <http://www.paseges.gr/el/news?page=94>
49. Τατάγιας, Στ., (2003) *Η θέση της Ε.Ε. για τις γεωργικές ασφαλίσεις* Ημερίδα του ΕΛ.Γ.Α. στην 19^η Διεθνή Έκθεση Agrotica – Helxro 2003 «Φυσικές καταστροφές και γεωργικές ασφαλίσεις στη Νότια Ευρώπη, σημερινή κατάσταση, εξελίξεις, προοπτικές» ΕΛ.Γ.Α., Αθήνα
50. Τράπεζα της Ελλάδος, (2011) *Η επίδραση της κλιματικής μεταβολής στη γεωργία και τα γεωργικά εδάφη Επιτροπή Μελέτης επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής* Διαθέσιμο: [: http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%97%20%CE%B5%CF%80](http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%97%20%CE%B5%CF%80)

[%CE%B9%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%BA%CE%BB.%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%B7%CF%82%20%CF%83%CF%84%CE%B7%20%CE%B3%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CF%84%CE%B1%20%CE%B3%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B3.%20%CE%B5%CE%B4%CE%B1%CF%86%CE%B7.pdf](#)

51. Τσιφόρος, Γ., (2015) *Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος*, ΓΑΙΑ Επιχειρείν - 2015, Μάιος 2015
52. Τσόγκας, Μ., (2003) *Στρατηγικός σχεδιασμός για τον τομέα των γεωργικών ασφαλίσεων στην πενταετία 2003 – 2007 Ο νέος ΕΛΓΑ* Ημερίδα του ΕΛΓΑ στην 19^η Διεθνή Έκθεση Agrotica – Helxro 2003 «Φυσικές καταστροφές και γεωργικές ασφαλίσεις στη Νότια Ευρώπη, σημερινή κατάσταση, εξελίξεις, προοπτικές» ΕΛ.Γ.Α., Αθήνα
53. ΦΕΚ 1668/Β/2011, Κανονισμός Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής, άρθρο 3
54. ΦΕΚ 1669/Β/2011, Κανονισμός Ασφάλισης Ζωικού Κεφαλαίου, άρθρο 2
55. WWF Ελλάς, (2009) *Το αύριο της Ελλάδας – Επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα κατά το άμεσο μέλλον* WWF Ελλάς, Αθήνα